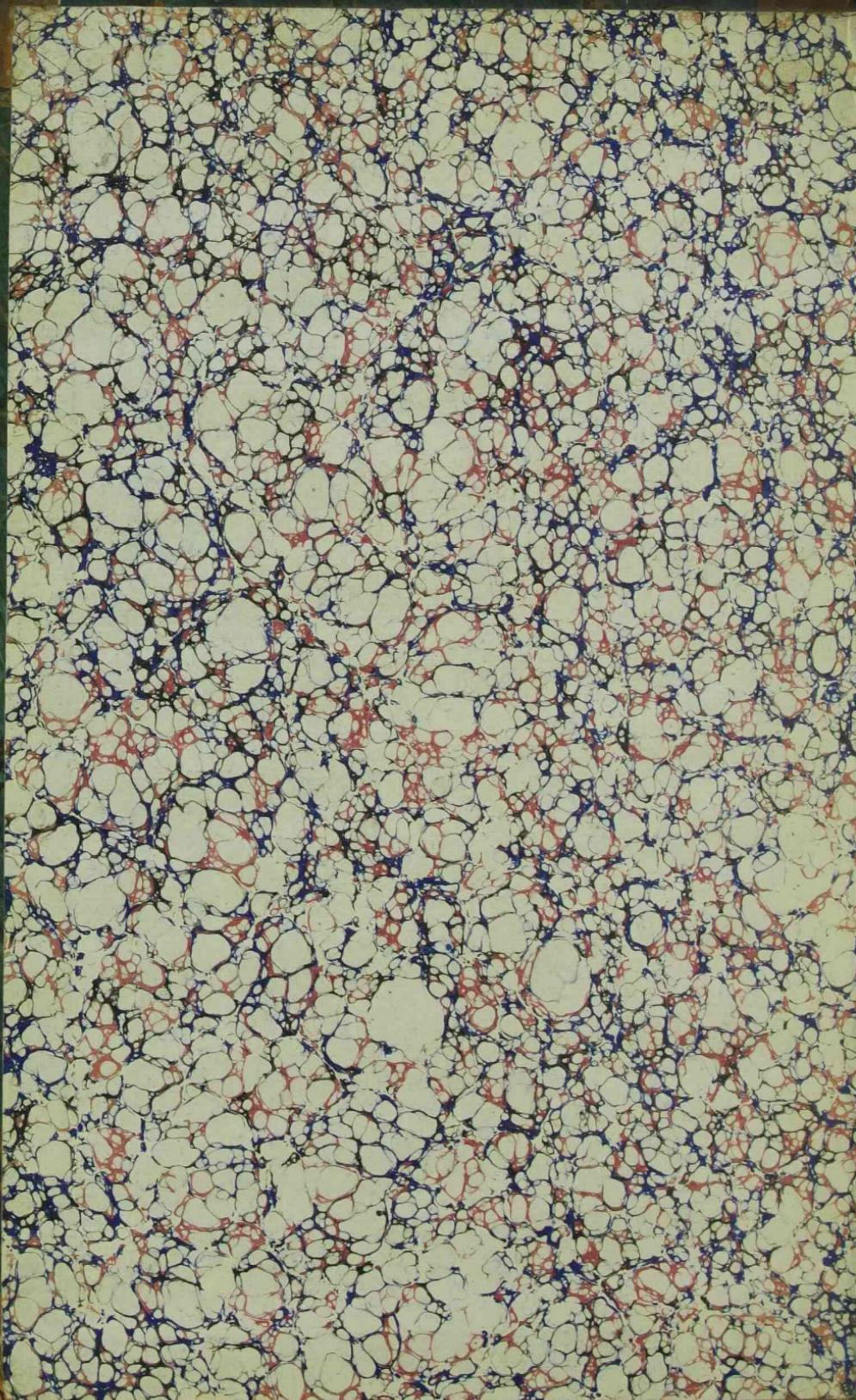

I

153359

СВЕОБШТИЙ
ГРАЂАНСКИЙ ЗАКОНИКЪ
ЗА
СВЕ НѢМАЧКЕ НАСЛѢДНЕ ЗЕМЉ
АУСТРИЈСКЕ МОНАРХИЕ.

ЧАСТЬ I.

У БЕЧУ
ПИСМЕНЫ Ц. К. ДВОРНЕ И ДРЖАВНЕ ПЕЧАТИЋ
1849.

I
133359

ffl. 856

**МЫ ФРАНЦЪ ПРВЫЙ,
БОЖІОМЪ МИЛОСТЮ ЦАРЪ
АУСТРІЙСКІЙ, КРАЛЬ УГАРСКІЙ И ЧЕСКІЙ,
НАДВОЙВОДА АУСТРІЄ И Т. Д. И Т. Д.**

Размышляючи, да закони грађански, да бы
грађанима пуно успокоенъ о осигураномъ у-
живаню ныовы приватны правâ прибавили,
имаю не само по свеобщтимъ начелима правде,
него и по особитимъ одношенияма жителâ о-
предѣлѣни, у разумливомъ ньима єзыку о-
глашени, и уреднымъ сабранѣмъ у непреста-
ной успомени уздржани быти, Мы смо се
одъ почетка Нашега владаня єднако о томъ

старали, да се юштъ одъ Нашы предкова заключено и предузето сачинѣнѣ подпунога дома-ћега грађанскога законика своме концу доведе.

Основа (проектъ), кою є за Нашега вла-ланя Наша дворска у законнимъ стварима комиссіа сготовила, была є, као и предъ тымъ основа законика о злочинствима и теж-кимъ полицайнимъ преступцима, предана на разсуђенѣ нарочито установленїнимъ у различ-нимъ покраинама комиссіама, а међутымъ у Галицији већъ у дѣло постављена.

Пошто су на таковий начинъ мнѣнія у ствари вѣштакѣ, и изъ праксиса добывена искуства на поправку ове тако важне гране законодавства употреблѣна была, заключи-Смо сада, овай свеобщтій грађанскій законикъ за све Наше нѣмачке наслѣдне землѣ огла-сити, и нарeditи, да истый съ првымъ Яну-ара 1812 у животъ ступити има.

Тымъ престаю имати моћь примљено до сада обште право; часть прва грађанскога законика, оглашена 1. Новембра 1786; изданий за Галицію грађанскій законикъ, са свима законима и обичаима, кои се на предмете овога свеобщтега грађанскога права односе.

Но као што Смо у самомъ законику за свеобщте правило поставили, да закони повратно дѣловати немогу; то и овай законикъ неће на дѣлованя, коя су дану, у кой онъ обвезну силу добыва, предходила, и на права већъ по пређашњимъ законима стечена никакова уплива имати; состояла се ова дѣлованя у двострано обvezнимъ правнимъ пословима, или у таковимъ изјављеніяма волѣ, коя бы изјавитель јоштъ самовластно преиначити, и по садржанимъ у настоећемъ законику прописима уредити могао.

Зато се и већъ започета пре моћи

овога законика изсѣлость или застарѣлость по старіимъ законима судити има. Ако бы се тко на изсѣлость или застарѣлость, коя є у новімъ законима на краће време него што є у пређашњимъ законима опредѣљна, позвати хотѣо; то може онъ броянѣ и овога краћега рока текъ одъ онога часа, када настоеній законъ обвезну силу добыва, започети.

Прописи овога законика єсу, истина, свеобщте обvezни; но ипакъ постое за војничтво, и за принадлежеће војничтву особе, особыти на приватно право односећи се прописи, кои се у свима правнимъ пословима, кои се одъ речены особа или съ ньима предузимаю, ма у законику на то се изрично и неуказивало, наблюдавати имаю. Трговачки мѣнични послови, у колико они одъ прописа овога законика одступаю, разсуђую се по особытимъ трговачкимъ и мѣничнимъ законима.

Остаю такођеръ у својој сили наредбе оглашene о политичкимъ, коморскимъ или финанцијалнимъ предметима, коима се наредбама ограничавају приватна права, или се ова поближе опредѣлюю, премда се у овомъ законику изрично о њима неговори.

У особъ права и обvezаности, кое се на плаћаня у новцу односе, имаю се по повельи изданой 20. Фебруара 1811 о новцу опредѣљномъ за пролазакъ и за общту земальску (Бечку) вредность (валату), или по особытимъ јоштъ издати се имаюћимъ законима, и само када небы овы было, по свеобщтимъ прописима законика, разсуђивати.

Притомъ проглашуємо настојећи нѣмачкиј текстъ законика за текстъ изворный, по комъ ће се преводи, кои ће се у различнимъ језицима Нашы покраинâ учинити, разсуђивати.

Дано у Нашемъ главномъ и престолномъ
граду Бечу, првога Юнія, тисућа осамсто
и єданаесте, Нашега царована деветнаесте
године.

ФРАНЦЪ.

(М. П.)

АЛОИЗЪ ГРАФЪ УГАРТЕ,
кралѣвско-ческій врховный и надвой-
водства Аустріе првый канцлеръ.

ФРАНЦЪ ГРАФЪ ВОЙНА.

По найвышшой изричной Нѣг.

Велич. заповѣсти:

ЈОАННЪ БАРОНЪ ГАЙСЛЕРНЪ.

САДРЖАЙ.

Уводъ. О грађанскимъ законима уобщте. §. 1—14. 1

ЧАСТЬ ПРВА.

О праву особâ.

Глава прва. О правама, коя се тичу особны (личны) свойствâ и одношениј. §. 15—43.	5
Глава друга. О праву брачномъ §. 44—136	14
Глава трећа. О правама између родителâ и дѣце. §. 137—186.	42
Глава четвртa. О туторствима и старательствима. §. 187—284.	57

ЧАСТЬ ДРУГА.

О праву на ствари.

О стварима и ныјовомъ правномъ раздѣлѣнию §. 285—308. 1

С а д р ж а и.

ПРВЫЙ РАЗДЬЮ

права на ствари.

О стварнимъ правама.

Глава прва. О притежаню. §. 399—352.	8
Глава друга. О праву собствености (властитости) §. 353—379.	21
Глава трећа. О стечению собствености присвоенимъ. §. 380—404.	29
Глава четврта. О стечению собствености приращаемъ §. 404—422.	36
Глава пета. О стечению собствености предајомъ. §. 423—446.	42
Глава шеста. О праву залоге. §. 447—471.	49
Глава седма. О службеностима (сервитутима) §. 472—530.	56
Глава осма. О праву наслѣдія. §. 531—551.	74
Глава девета. О изявљеню послѣднѣ волѣ уобште, и о опорукама (тестаментима) у особъ. §. 552—603	80
Глава десета. О понаслѣдницима и вѣрооставама (фидеикомиссими). §. 604—646.	94
Глава єданаеста. О завѣщтайма (легатима) §. 647—694.	107
Глава дванаеста. О ограничению и уништению послѣднѣ волѣ. §. 695—726.	122
Глава тринаеста. О законномъ наследованю. §. 727—761.	131
Глава четырнаеста. О законномъ дѣлу и о урачунаню у законный или наследный дѣо. §. 762—796.	145
Глава петнаеста. О узеју наследія у притежанѣ §. 797—824.	155
Глава шестнаеста. О заједници собствености и о другимъ стварнимъ правама. §. 825—858.	164

ДРУГИЙ РАЗДЬО.

О особнимъ (личнимъ) правама на ствари.

Глава седамнаеста. О погодбама уобщте §. 859—937	174
Глава осамнаеста. О дарованьма. §. 938—956. . .	199
Глава деветнаеста. О погодби оставе. §. 957—970	205
Глава двадесета. О погодби послуге. §. 971—982	210
Глава двадесетъ прва. О погодби займа. §. 983—1001	214
Глава двадесетъ друга. О опуномоћеню и другимъ врстама дѣловодства. §. 1002—1044.	220
Глава двадесетъ трећа. О погодби промѣне §. 1045— 1052.	232
Глава двадесетъ четвртая. О погодби купованя §. 1053—1089.	235
Глава двадесетъ пета. О погодбама найма, наслѣд- нига закупа, и наслѣднога податка. §. 1090—1150.	245
Глава двадесетъ шеста. О наплатнимъ погодбама сврху послуживанї. §. 1151—1174.	264
Глава двадесетъ седма. О погодби сврху заєдице добара. §. 1175—1216.	271
Глава двадесетъ осма. О брачнимъ уговорима. §. 1217—1266.	283
Глава двадесетъ девета. О погодбама на срећу §. 1267—1292.	298
Глава тридесета. О праву накнађеня штете, и за- доволења. §. 1293—1341.	305

ЧАСТЬ ТРЕЋА.

О заједничкимъ опредѣлѣњяма правâ особâ и правâ на ствари.

Глава прва. О утврђеню правâ и обvezаностій §. 1342—1374.	1

Садржай.

Глава друга. О преиначеню правâ и обвезаностій.	
§. 1375—1410.	10
Глава трећа. О уништеню правâ и обвезаностій.	
§. 1411—1450.	20
Глава четврта. О застарѣлости и изсѣлости. §. 1451—1502.	
. . . . .	31

Листъ писар

и писмо кнѧзя юрия дмитриевича о съединеніи съ
имперіею и французами въ походъ на венгровъ

предупредилъ и добръ оправдатъ о письме кнѧзя
юрия о съединеніи съ имперіею и французами

УВОДЪ.

О грађанскимъ законима уобште.

§. 1.

Скѹпъ законâ, коима се опредѣлюю приватна права и дужности жителâ државе међу собомъ, чини право грађанско у истој држави.

§. 2.

Како је законъ као што треба оглашень, нико се тымъ изговарати неможе, да му није био познатъ.

§. 3.

Моћь закона, и правне послѣдице, кое одъ нѣга происходе, почину одма почемъ је оглашень; осимъ, ако бы у оглашеномъ закону опредѣљенъ био дальій рокъ нѣговой моћи.

§. 4.

Закони грађански обvezую све држављане оны земаља, за кое су оглашени.

Докле се простире законъ?

Држављани остају везани за ове законе и у дѣлованьма и пословима, кое чине изванъ државе, у колико је ограничена

одъ исти законâ особна (лична) ныова способность, ныи предузијати, и у колико речена дѣлованја и послови треба уедно да произведу правне послѣдице и у овимъ земљама. У колико су туђинцы везани за те законе, одређује се у слѣдуюћој глави.

§. 5.

Закони немају повратне силе; и зато немају они никаквога уплива на прећашња дѣлованја и на права одпре стечена.

§. 6.

Толкованѣ. Када се законъ на што обраћа, несмѣје се иначе толковати га, него што доноси природно значење рѣчји у ныјовомъ савезу, и ясна намѣра законодавца.

§. 7.

Ако се правнији случај неда решити ни по рѣчима, ни по наравномъ смислу закона, онда ће се гледати на подобне случајеве, кои су већ одъ законâ пресуђени, као и на узроке други съ нымъ сродни законâ. Остане ли правнији случај са свимъ тымъ сумњивъ, тада ће се онъ, гледајући на околности брижљиво сабране и зрело разсуђене, по начелима права природнога рѣшити.

§. 8.

Само законодавцу пристоји власть толковати законъ на начинъ, кой свакога

еднако обвеаує. Оваково толкованѣ мора се на све правне случаєве обратити, кои се юштъ рѣшити имаю, осимъ ако е законодавацъ приододао, да нѣгово толкованѣ нема се односити на рѣшенѣ таковы правны случаєва, кои за предметъ имаю дѣлованія започета, и права тражена пре истога толкованія.

§. 9.

Закони постое дотле, докъ нису одъ Траянѣ закона.
законодавца преиначени или изрично уки-
нути.

§. 10.

На обичає гледатїе се у онимъ само Друге
случаєвима, гдѣ се законъ на ныи позива. вресте про-
писа, као:
а) обычай.

§. 11.

Они само устави поєдини покраинї 6) покра-
(провинциї) и земальскї срезова имаю ински (про-
законну силу, кои одъ законодавца, по- винцијални)
чемъ е законикъ овай оглашенї, буду устави.

§. 12.

Уредбе издане у поєдинимъ случає- в) Судійска
вима, и пресуде изречене одъ судова у изречения.

особитимъ правнимъ распрама, немаю
нигда законне силе; нити семогу простре-
ти на друге случаєве или на друге особе.

§. 13.

Повластице и ослобођеня дана поє- г) повлас-
динимъ особама или цѣлимъ тѣлима,

стице (при-
вилегиј).

разсуђују се као свако друго право, у колико политичке уредбе несadrже о томъ особито определенъ.

§. 14.

Главно
разделење
грађанскога
права.

Прописи грађанскога законика обузајмљу право особа, право на ствари, и определеня, коя су обоимъ тимъ правамиа обшта.

ЧАСТЬ ПРВА.

О праву особâ.

ГЛАВА ПРВА.

О правама, коя се тичу особны (лични) свойствâ и одношenjâ.

§. 15.

Права особâ нѣка се односе на особна ^{Права осо-} свойства и одношена; а нѣка осниваю ^{бâ.} се на одношено породице (фамиліе).

§. 16.

Свакій човѣкъ има прирођены права коя се самимъ разумомъ познаю, и зато се онъ као особа сматрати има. Робство или господарство надъ човѣкомъ (сужанство), и извршиванѣ какве власти, коя се на то односи, ниє допуштено у овимъ државама.

I. Изъ same
особности
(личности).

Права приро-
ђена.

Правно
предмѣтванѣ
иъово.

Све што се слаже съ прирођенимъ наравнимъ правама, држи се да постои дотле, докъ се недокаже законно ограниченѣ овы права.

Права сте-
цива.

Свакъ є подъ увѣтима, кое закони прописую, способанъ стечи права.

Траженѣ
права.

Свакомъ, кой мисли да є увређенъ у свомъ праву, просто є тужити се определеној одъ законѣ власти. Тко мимоишавши власть самъ себи суди, или тко пређе границе нужне обране, тай є зато одговоранъ.

§. 18.

И такови правни послови, кои се тичу државнога владателя, а спадаю на приватну нѣгову собственость, или на начине стечена основане у праву грађанскомъ, судите судови по законима.

II. Права
особа по годи-
нама, или по
недостатку
разума.

§. 21.

Они, кои немаю подпуны годинѣ, или нису у свой памети, или збогъ други одношени нису способни да се стараю сами као што треба о своимъ пословима, стое подъ особытомъ заштитомъ законѣ. То су: дѣца, коя седму; недорасли, кои четрнаесту; и малолѣтници, кои двадесетъ четврту годину свога живота на-

§. 17.

§. 18.

§. 19.

§. 20.

§. 21.

вршили нису; далѣ: бѣсомучни (помамни), луди и слабоумни, кои су или са свимъ лишени разума, или барѣ немогу познати послѣдице своїй дѣлованї; и они тако-ђеръ, коима є судія као проглашенимъ разметницима забраніо, да управљаю далѣ своимъ иманѣмъ; найпослѣ, одсуствујући и обшине.

§. 22.

Сама нерођена дѣца имаю одъ часа, када су се зачела, право на заштиту законѣ. У колико се тиче ныовы собствены, а не правѣ трећега, сматрају се она као рођена; дѣте пакъ рођено мртво, што се тиче правѣ, који су му на случај живљенja придржана, сматра се као да никда није било зачето.

§. 23.

У сумњи, је ли се какво дѣте родило живо или мртво, узима се прво. Тко противно потврђива, мора то доказати.

§. 24.

Ако постане сумња, да ли је онай, кој одсуствује или кога је нестало јоште живъ или не, држатје се да је умро само у слѣдуюћимъ околностима: 1) ако је, одъ како се родио, прошло осамдесетъ годинѣ, а одъ десетъ годинѣ незнано је за место где пребыва; 2) ако, негледајући на време, кое је прошло одъ ро-

III. Изъ
одношенаја ка-
да тко одсу-
ствује.

ћеня нѣговога, незна се о нѣму за цѣлы тридесетъ годинâ; 3) ако, бывши тежко ранѣнъ у рату, или нашавши се у лађи, када се є разбила, или у којої другой близкой смертной опасности, нема га одъ тога времена за три године. У свимъ овимъ случаевима може се изреченъ смерти искати, и подъ (§. 277) назначенимъ осторожностима предузети.

§. 25.

У сумњи, коя се одъ двѣ или выше умрни особâ пређе представила, мора онай, кой потврђива да се смрть једнога пре догодила него другога, то доказати; ако онъ то доказати неможе, онда се узима, да су сви у исто доба умрли, и о преносу правâ съ једнога на другога говоръ быти неможе.

§. 26.

IV. Изъ
одношена мо-
ралне особе.

Права чланова каквога допуштенога дружтва између себе, опредѣлюю се подобромъ или цѣлю, и особытимъ за нын постоѣшимъ прописима. Спроћу други уживаю допуштена дружтва у правилу иста права, коя уживаю поедине особе. Недопуштена дружтва, као такова, немаю никаква права нити спроћу чланова, нити спроћу други, и неспособна су стећи права. А недопуштена дружтва єсу она, коя су политичкимъ законима у особъ забра-

нѣна, или коя се очito опиру сигурності, явномъ поредку, или наравствености.

§. 27.

У колико су общине за своя права подложне особитомъ стараню явне управе, садржи се у политичкимъ законима.

§. 28.

Пуно уживанѣ грађанскѣ правѣ добыва се држављанствомъ. Дѣцы аустрийскога држављанина припада по самомъ ныјовомъ рођеню грађанство у овимъ наслѣднимъ државама.

V. Изъ
одношена
држављанина.

§. 29.

Туђинци постаю аустрийскимъ државнимъ уласкомъ у какву явну службу; предузиманѣмъ каквога заната, за одправљанѣ коєга нужна є уредна настанѣность у земљи; пребыванѣмъ у овимъ државама непрекидно за довршени десетъ годинâ, но подъ увѣтомъ, да у све то време туђинацъ није на себе навукао никакву казань за кое годъ злочинство.

Како се
добыва др-
жављанство;

§. 30.

Ако се тко и неприма каквога заната или рукодѣла, и пре него прођу десетъ годинâ, може онъ тражити држављанство одъ политичкѣ властї, и ове могу му га дати, но гледаюћи на иманѣ, способность стећи, и на наравствено владанѣ просителя.

§. 31.

Самымъ држанѣмъ или временнымъ уживанѣмъ каквога польскага добра, куће или земљишта; отворенѣмъ какве трговине, фабрике, или участвованѣмъ у једной или у другой, безъ особне (личне) настаниности у којој годь земли овы држава, недобыва се аустрийско државлянство.

§. 32.

како се оно губи.

Како се губи државлянство изселенѣмъ или удајомъ државлянке за иноземца, опредѣлѣно је у законима о изселѣњу.

§. 33.

Права ту-
ђинаца.

Туђинцы имаю уобщте једнака грађанска права и обvezаности као и туземци, ако за уживанѣ овы правâ небы се изрично изыскивало качество држављанина. Такођеръ мораю туђинцы, ако ће једнако право да съ туземцима уживаю, у сумњивимъ случајима доказати, да и држава, којој они принадлеже, поступа у праву, о комъ је говоръ, съ држављанима аустрийскимъ, као са своимъ истима.

§. 34.

Особна лична способность туђинаца предузимати правне послове, разсуђује се уобщте по законима мѣста, коима туђинацъ по свомъ обиталишту, или ако онъ никаквога прѣвога обиталишта нема, по свомъ рођеню као по-

даникъ подлежи; осимъ ако за поедине случаєве законъ небы друго што наредio.

§. 35.

Посао предузејетъ одъ иноземца у овој држави, коимъ онъ дае права другима, безъ да бы ове узаймно обвезао, разсуђује се или по овомъ законику, или пакъ по закону, комъ туђинацъ као поданикъ подлежи; у колико једанъ или другій законъ валиностъ послале найвећма подпомаже.

§. 36.

Ако иноземацъ у овој држави заключи съ једнимъ држављаниномъ какавъ посао, кой узаймно обвезае обе стране, разсудитће се онъ безъ изнимка по овомъ законику; учинили га пакъ съ другимъ иноземцемъ, тада бытће разсуђенъ по истомъ законику онда само, ако се небы доказало, да се је при заключењу послале на друго какво право гледало.

§. 37.

Ако иноземцы у иностраной земли предузываю правне послове съ иноземцами, или съ поданицами ове државе, имаю се ови послови разсуђивати по законама онога места, у комъ је посао заключенъ; осимъ ако при заключењу не было очито узето за основу друго пра-

во, и да се небы опирао садржаный у §. 4 прописъ.

§. 38.

Посланици, явни пословоће и у нјовой служби стоеће особе, уживао ослобођеня основана на праву народâ, и на явнимъ погодбама.

§. 39.

Разлика богочестія нема никаквога уплива на приватна права, осимъ у колико то закони за нѣке предмете у особъ нарећую.

§. 40.

VI. Права особâ по богочестію (религії).

Подъ породицомъ разумѣваю се прародительи, са свима ныовимъ потомцима. Свеза међу овимъ особама зове се сродство; а свеза, коя међу єднымъ брачнымъ другомъ и сродницима другога брачнога друга постои, именує се пріятельство.

§. 41.

Степени сродства међу двѣма особама опредѣлюю се по брою породâ, по коима у правой лози єдна особа произлази одъ друге, а у побочнай (косой) лози обѣ исходе одъ nearest нынога заедничкога стабла. У којој є лози и у комъ степену тко съ єднимъ брачнымъ другомъ у сродству, у истой є лози и у истомъ степену съ другимъ брачнымъ другомъ у пріятельству.

§. 42.

Подъ именомъ родителâ разумѣваю се у правилу безъ разлике степени сви сродницы у усходной; а подъ именомъ дѣце сви сродницы у нисходной лози.

§. 43.

Особыта права чланова породице навестѣ се ондѣ, гдѣ се о различнимъ правнимъ одношеняма говори, у коима имъ она припадаю.

ГЛАВА ДРУГА.

О праву брачномъ.

§. 44.

Понятіе
брача,

Одношени породице осниваю се брачномъ погодбомъ. У брачной погодби изявлюю двѣ особе различнога пола законнымъ начиномъ свою волю, да ће у неразлучной заєдници живити, дѣцу рађати, ныи воспитавати, и єдна другой уваймно помагати.

§. 45.

и брачне
избрите (за-
руке).

Вѣритба (зарука) или предходно обећанѣ узети се, было то подъ коимъ му драго околностима или увѣтима учинѣно или примлѣно, не доноси собомъ правну обvezаность ни заключити бракъ, ни учинити оно, што є уговорено было на случай, ако бы се одустало одъ обећания.

§. 46.

Правно
вѣйство оду-

Само она страна, коя никакавъ основаный узрокъ на одустанѣ ние дала,

има право искати, да јој се накнади сва стая одъ
брачне вѣ-
ритбе. прѣва штета, коју бы она могла доказати, да је ню збогъ тога одустаня претрпила.

§. 47.

Свакъ може брачну погодбу закљу- Способность
заключити
бракъ. чити, само ако му каква законна пре- прека није на путу.

§. 48.

Бѣсомучни, луди, слабоумни и не- Пепреke
брaka:
I. Када нема
саизволѣни.
а) збогъ не-
могућства да-
ти саизволѣ-
нї. дорасли немогу валијну брачну погодбу учинити.

§. 49.

Малолѣтници, или и пунолѣтници, кои за кое мју драго узроке немогу сами по себи валијно обвезати се, неспособни су такођеръ безъ саизволѣња свога брачнога отца валијно оженити се или удати се. Ако отацъ није выше живъ, или је за заступање неспособанъ; онда за валијость брака иште се поредъ изјаснѣња реднога заступника, и саизволѣнѣ судїјске власти.

§. 50.

Малолѣтници небрачно рођени по требују, да имъ бракъ узвала, поредъ изјаснѣња свога тутора, и саизволѣнѣ судїјске власти.

§. 51.

Тућинцу малолѣтнику, кој бы у овимъ државама у бракъ ступити хотѣо, и небы узмогао потребно саизволѣнѣ

принети, дужанъ є судъ ове државе, комъ бы онъ по своме станю и пребывалишту принадлежао, одредити заступника, кой ће се предъ истымъ судомъ изяснити, да ли пристає или не на бракъ.

§. 52.

Ако се комъ малолѣтнику или подъ старательствомъ стоећој особи санзволѣнѣ къ браку одриче, и у бракъ ступити жељећи држали бы се тымъ отегоћени; имаю они право помоћь реднога судіје запроцити.

§. 53.

Оскудность у нужномъ приходу; доказано или обште познато зло владанѣ; прилѣпчиве болести или брачну цѣль сметаюћи недостатцы у оной особи, съ којомъ се бракъ заключити има; єсу правични узроци, да се санзволѣнѣ на бракъ одрече.

§. 54.

Съ коимъ войничкимъ или чину войничкомъ принадлежећимъ особама неможе се учинити валина брачна погодба, безъ писменога допуштеня ныiovога полка, одреда (корпуса) или уобште ныовы предпостављены, опредѣлюю войнички закони.

§. 55.

Санзволѣнѣ на бракъ нема правне силе, ако є темельнымъ страхомъ ис-

б) када не-
ма правнога
санзволѣнїа.

тргнуто было. Є ли страхъ био темельить, суди се по величини и по вѣростности опасности, и по саставу тѣлесномъ и душевномъ застрашене особе.

§. 56.

Саизволѣнѣ и онда невала, ако є дано одъ отете и у свою слободу юштъ неповраћене особе.

§. 57.

Пометня (*Frrthum*) уништує саизволѣнѣ на бракъ онда само, ако се є у особи будућега супруга или супруге догодила.

§. 58.

Мужъ нашавши послѣ вѣнчаня супругу трудну одъ другога, може, осимъ случая у §. 121 назначенога, захтѣвати, да се бракъ невалањемъ прогласи.

§. 59.

Све остале пометнѣ супруга, као и преварена ныюва очекиваня предпостављни или и уговорены увѣтѣ, непротиве се валиности брачне погодбе.

§. 60.

Свагдашић немогућество должностъ брачну испунявати, препрека є брака, ако є постоянно юштъ у време заключење брачне погодбе. Немогућство само привремено, или кое є текъ за брачнога времена придошло, ма и неизлѣчиво, не-може брачный савезъ раскинути.

II. Немогућство испунити цѣль брачну ;
а) немогућство природно.

§. 61.

б) немо-
гучество на-
правствено;
збогъ осуде
натежку кри-
миналну ка-
зань;

збогъ брач-
нога савеза;

збогъ по-
свѣненя или
обѣта;

збогъ раз-
лике бого-
честія;

Злочинацъ осуђеный на тамницу
найтежу или тежку, неможе одъ дана
оглашene му осуде, па докъ трае време
казни нѣгове, у валиный бракъ ступити.

§. 62.

Човѣкъ несмѣ быти у исто време у
брачу него само съ єдномъ женомъ, а
жена съ єднымъ само човѣкомъ. Тко є
быо већь вѣнчанъ, те бы хотѣо да опеть
у бракъ ступи, мора законно доказати,
да є распустъ, то есть савршено ра-
скинуће брачнога савеза слѣдовало.

§. 63.

Духовници, кои су вышша посве-
ћеня већь примили, као и монаси и мо-
нахинѣ, кои су светчане обѣте безбрач-
ности положили, немогу никакве вали-
не брачне погодбе заключити.

§. 64.

Немогу се валино заключити брачне
погодбе између христіанâ и особâ, кое
христіанску вѣру неисповѣдаю.

§. 65.

збогъ срод-
ства;

Происходило сродство одъ брачнога
или небрачнога рођеня, бракъ є забра-
нѣнъ међу сродницима у лози усходной и
нисходной; међу правомъ браћомъ и се-
страма или само по отцу или по матери;
међу братучеды (дѣцомъ браће и сестара);

као и съ браћомъ и сестрама родителя, то је, са стрицемъ или ујакомъ или съ теткомъ одъ отчине и материне стране.

§. 66.

Изъ пріјательства постає брачна пре-
прека, да мужъ неможе у бракъ ступити
са сродницима своє супруге, кои су у
§. 65 именовани, нити жена съ ондѣ на-
поменутимъ сродницима мужа свога.

§. 67.

Невала бракъ међу двѣма особама, збогъ пре-
ко је су међу собомъ прелюбочинство по-
чиниле. Но прелюбочинство мора пре
заключенога брака доказано быти.

§. 68.

Ако су двѣ особе и безъ предход-
нога прелюбочинства уговориле узети
се, па къ достижено намѣре ма једна
само одъ ны радила је о глави једномъ
одъ супруга, кой је браку ныјомъ на
путу био; неможе се међу ныјима вали-
най бракъ ни онда заключити, ако се
убийство доисто свршило није.

§. 69.

За валињост брака иште се тако-
ђеръ навѣштай (наповѣдъ) и светчано
изјављенѣ саизволнїя.

Ш. Када
нема суђан-
ствены свет-
чаностїй.
Такове су;

§. 70.

Навѣштай састоји се у објављеню
предстоећега брака, у комъ ће се на-

а) навѣ-
штай (напо-
вѣдъ);

значити име, презиме, мѣсто рођеня, станѣ и пребывалиште обой вѣреника, съ опоменомъ, да свакъ, комъ є позната каква брачна препрека, исту казати има. Ово казиванѣ учинитѣ се управо или преко душепопечителя, кой є бракъ навѣстіо, ономъ душепопечителю, коме вѣнчанѣ пристои.

§. 71.

Навѣштай има се учинити у три недѣлна или светчана дана предъ обычномъ црквеномъ скupштиномъ парохіе, и ако су вѣреницы насељни у различнимъ парохіама, у парохіалной цркви обой вѣреника. Навѣштай бракова међу некатоличкимъ христіанима предузетѣ се не само у ныовимъ богослужбенимъ скупштинама, него и у онимъ католичкимъ парохіалнимъ црквама, у чіој парохіи они живе; навѣштай пакъ бракова међу католичкимъ и некатоличкимъ христіанима предузетѣ се како у парохіалной цркви стране католичке и у богомолъи стране некатоличке, тако и у парохіалной цркви католичкой, у чіој парохіи посљдня пребыва.

§. 72.

Ако вѣреницы или једно одъ ны јошть непребываю шестъ недѣлѧ у парохіи, у којој се бракъ заключити има; онда ће се навѣштай учинити и у

мѣсту послѣднѣга ныовога пребываня, у комъ су за време дуже одъ горе назна-ченога живили, или вѣреници мораю про-дужити пребыванѣ за шестъ недѣлѧ у мѣ-сту гдѣ се нахode, да ондѣ учинѣный навѣ-штай ныовога брака доволянъ буде.

§. 73.

Ако се бракъ незаключи за шестъ мѣсеций послѣ навѣштая, тада се три-кратный навѣштай повторити има.

§. 74.

Да удаваля навѣштай и одтудъ зави-сѣћа валиность брака довольно є, истина, да су имена вѣренікѣ и предстоеній ныовь бракъ были навѣштени баръ єдан-путь у парохіи колико вѣреника толико вѣренице, и недостатакъ у форми или у брою навѣштай неуништує бракъ; но како вѣреницы или ныови заступницы, тако и душепопечительни обvezани су подъ примѣреномъ казни о томъ старати се, да се сви овдѣ прописани навѣштаи надлежнымъ начиномъ предузети имаю.

§. 75.

Светчано изявлѣнѣ саизволѣнїя учи-
ните се предъ реднимъ душепопечите-
лѣмъ вѣреника или вѣренице, звао се онъ,
по разлики богочестія, парохъ, пасторъ
или како му драго, или предъ нѣговимъ
намѣстникомъ у присутству два свѣдока.

б) светчано
изявлѣнѣ
саизволѣнїя.

§. 76.

Светчано изявлѣнѣ саизволѣнія на бракъ може се преко пуномоћника учинити; но потребно је испросити за то одобренї одъ земальскага начелства, и у пуномоћио назначити особу, съ којомъ се у бракъ ступити има. Бракъ заключенъ безъ овога нарочнога пуномоћиа невала. Ако је пуномоћије пре вѣнчаня было опозвано, бракъ истина невала, но властодавацъ одговарати за штету узроковану своимъ опозванїмъ.

§. 77.

Ако особа католичка съ некатоличкомъ у бракъ ступа, саизволѣнѣ датије се предъ католичкимъ парохомъ у присуству два свѣдока; но на захтѣванї друге стране може и некатоличкій душепопечитель овомъ светчаномъ чину присуствовать.

§. 78.

Ако вѣреници непокажу писмено свѣдоčанство о свршеномъ уредномъ навѣштаю; или именоване у §§. 49, 50, 51, 52 и 54 особе непокажу потребно за ньово вѣнчанї допуштенї; или ако они, који пунолѣтностъ нисе очита, немогу показати крштеницу или писмено свѣдоčанство да су пунолѣтници, или ако се покрене друга

која брачна препрека; забранѣно є подъ тежкомъ казни душепопечителю предузвети вѣнчанѣ, докле вѣреницы не донесу нужна свѣдоčанства, и небуду уклонѣне све препреке.

§. 79.

Ако бы се вѣреницы одреченѣмъ вѣнчаня нашли увређени, могу свою тужбу поднети земальскомъ начелству, а у мѣсту гдѣ овога нема, окружномъ поглаварству.

§. 80.

Ради сталнога доказа о заключеной брачной погодби, дужни су пароси записати ю своіомъ рукомъ у књигу вѣнчаны нарочно за то одређену. Назначитће се разговетно име и презиме, године, пребывалиште супруга, и кога су станя, съ назначенѣмъ, есу ли у браку были, или не; такођеръ име, презиме и станѣ родитељ и свѣдокѣ; данъ бракосачетана; найпослѣ и име душепопечителя, предъ коимъ є саизволѣнѣ было светчано изявљено, и писма, съ коима су дигнуте быле додавише се препреке.

§. 81.

Ако бы се бракъ заключити имао у трећемъ мѣсту, у когъ парохију не спада ниједно одъ вѣреникѣ, дужанъ є редный душепопечитель у исто време

када издае писмо, коимъ другога за свога намѣстника поставля, увести околность ову у книгу вѣнчаны свое парохie, назначивши у комъ мѣсту, и предъ коимъ душепопечителъмъ бракосачетанъ свршити се има.

§. 82.

Душепопечитель мѣста, у комъ се заключава бракъ, дужанъ є такођеръ увести свршено бракосачетанъ у книгу вѣнчаны свое парохie съ додаткомъ: одъ кога є пароха онъ за намѣстника именованъ быо, и за осамъ дана одъ заключенога брака явитће то ономъ пароху, одъ кога є право приміо.

§. 83.

Разрѣшенѣ
одъ брачны
препрека.

Разрѣшенѣ одъ брачны препрека може се изъ важни узрокѣ тражити кодъ земальскога начелства, кое ће се по качеству околностї ставити у далји договоръ.

§. 84.

Пре него се бракъ заключи, разрѣшенѣ одъ брачны препрека могу странке same и подъ своимъ именомъ запросити. Но ако бы се послѣ бракосачетаня одкрила каква препрека одпре незнана но разрѣшива, могу странке и преко своїй душепопечителѧ, и са премучанѣмъ имена свога искати разрѣшенѣ кодъ земальскога начелства.

§. 85.

У мѣстима гдѣ нема земальскага начелства, дає се властъ окружнимъ поглаварствима изъ важны узрокѣ другій и трећиј навѣштай опростити.

§. 86.

Када є крайня потреба, може земальско начелство или окружно поглаварство, — а ако бы се доказала блиска опасность живота, те се небы могло чекати, то ће и мѣстно поглаварство навѣштай са свимъ опростити моћи; но вѣреницы морат ће потврдити са заклетвомъ, да имъ ние никаква препрека позната, коя бы се браку ныовомъ противила.

§. 87.

Одъ сва три навѣштая разрѣшит ће се, послѣ положене споменуте заклете и онда, када се двѣ особе бракосачетати имаю, о коима се већъ пре обште предметнѣвало, да су међу собомъ вѣнчане. У овомъ случају разрѣшенѣ може кодъ земальскага начелства искати душепопечитель, премучавши имена странака.

§. 88.

Ако се препрека, коя є при заключеню брака постояла, разрѣши, онда ће се, безъ повтореня навѣштая, изјавити опетъ саизволѣнѣ предъ душепопечи-

телѣмъ и два поуздана свѣдока, и светчаный овай чинъ назначитѣ се у книгу вѣнчаны. Ели пропиши овай испунѣнъ, онда таковий бракъ сматра се, као да є съ почетка био валино заключенъ.

§. 89.

Дѣйство
валинога бра-
ка.

Права и
обvezаности
супруга;

Права и обvezаности супруга происходе изъ цѣльи ныювога сѣдинїя, изъ закона, и изъ заключены уговора. Овде се говори само о особнимъ (личнимъ) правама супруга; а права на ствари, коя изъ брачны погодбѣ происходе, бытє у другой части опредѣлена.

§. 90.

заедничке;

Пре свега обѣ стране обvezане су еднако, на брачну дужность, вѣрность, и пристойно предусретанѣ.

§. 91.

особите
супруга;

Мужъ є глава породице. Онъ као таковий има навластито право, управляти кућомъ, но има и обvezаность давати супруги пристойно издржанѣ по свомъ иманю, и ню у свимъ пригодама заступати.

§. 92.

супруге.

Жена узимлѣ имѣ свога мужа, и ужива права нѣговога стана. Она є обvezана ини за мужемъ у мѣсто пребыванія нѣговога, помагати га по могућству у кућнимъ пословима и у стеченю, и у колико домаћ-

ній поредакъ изыскує, извршивати дане одъ нѣга наредбе, и старати се узто, да се и одъ другѣ извршую.

§. 93.

Супрузи, ма были о томъ обое сло- Уништенѣ
жни, немогу никако брачный савезъ само- брачне забѣ-
властно раскинути, и то искали они нице.
уништенѣ, или распустъ брака, или тра-
жили само разставу одъ трапезе и по-
стелѣ.

§. 94.

На уништенѣ брака, комъ каква I. Мишлѣво
одъ наведены у §§. 56, 62, 63, 64, 65, извлѣнѣмъ
66, 67, 68, 75 и 119 препрека на пути пребываніе
стои, поступа се званично. У свимъ начинъ у-
осталимъ случаевима треба исчекивати,
да то потраже они, кои су крозъ заклю-
ченый са препрекомъ бракъ у своимъ
правама увређени были.

§. 95.

Брачный другъ (супругъ или супруга),
комъ є догодивша се у особи пометня, или
уселѣній у другу страну страхъ познатъ
быо; далѣ брачный другъ кой, немогући
изъ уарокѣ назначены у §§. 49, 50, 51, 52
и 54 самъ по себи валиный бракъ заключи-
ти, премучао є околность ову, или є лажно
рекао да има потребно саизволенїе, не-
може збогъ свога собственога незаконнога
дѣла противъ валиности брака устати.

§. 96.

Уобщите само невина страна има право захтѣвати, да се брачна погодба за невалаину прогласи; но губи право то, ако обазнавши препреку, продужила є у браку живити. Браку самовластно заключеномъ одъ кога малолѣтника или старательству подложнога, може се опрети отацъ или туторъ, но само докле трае отчева власть или туторство.

§. 97.

и расправе;

Расправа о невалаиности брака быва само предъ земальскимъ судомъ онога среза, у комъ супруги редно свое обыталиште имаю. Истый судъ одредитѣе фишкуса, или кога другога разумнога и поштенога човѣка да извиди околности, и да брани бракъ, да бы се тако званично сазнalo право станѣ ствари и онда, када є расправа започета на захтѣванї єдне странке.

§. 98.

Ако се препрека дигнути може, земальскій судъ настояйтѣе да то учини, наредивши што є за ово потребно, и съ споразумлѣнїемъ странака. Ако є пакъ то немогућно, онда ће земальскій судъ о валаиности брака пресудити.

§. 99.

Свагда се предмићва да є бракъ валаинъ. Наведена брачна препрека мора

дакле быти савршено доказана, и овдѣ нема доказне силе согласно признанї обой супруга, нити се о томъ прима икаква ніюва заклетва.

§. 100.

У особъ онда, када се потврђива, да немогућност испунијати брачну дужност есть предходна и свагдашња, доказатће се то преко вѣшты людій, то есть, преко искусны лѣкарâ и хирургâ, и ако је потреба, преко прималâ (бабицâ).

§. 101.

Ако се точно опредѣлити неможе, је ли немогућност свагдашња или само временна, то су супрузи обvezани живити заједно јоштъ једну годину данâ, па ако је немогућност за све ово време трајала, тада ће се неваљаност брака изрећи.

§. 102.

Ако бы се изъ парничне расправе о валиности брака сазнalo, да је једной или обоимъ странама јоштъ пре позната была препрека брачна, и да су њу на влашћ премучале; онда кривцы долазе подъ казанъ опредѣлѣну у казненомъ законику о тежкимъ полицайнимъ преступцима. Је ли једна страна невина, просто јој је обезштећенъ тражити. Ако су найдослѣ у таковомъ браку рођена дѣца, моратће

се за ны по онимъ начелима старати, коя су у глави о дужностима родителâ установлена.

§. 103.

II. Право

уништено:

а) временна разстава, са согла-
сѣмъ;

Разставу одъ трапезе и постелъ, ако оба супруга на ю пристаю, и слажу се о увѣтима, допуститѣ судъ подъ слѣдуюћомъ осторожностю.

§. 104.

Супрузи явитѣ найпре пароху свое заједно съ узроцима да су намѣрени разставити се. Дужность је пароха опоменути супруге на светчано обећанѣ, кое су при вѣнчаню јданъ другомъ задали, и крѣпко имъ на срдце ставити штетне послѣдице разставе. Ове опомене морају се трипутъ у различно време поновити. Ако бы то безъ успеха было, онда ће имъ парохъ дати писмено свѣдоčанство, да, негледајући на учинѣне трикратне опомене, остају они при захтѣваню разставити се.

§. 105.

Оба супруга дате, съ приложенѣмъ тога свѣдоčанства, прошњу ради разставе своме редномъ суду. Судъ позвати је лично, и ако предъ нимъ потврде, да су се и о ныовой разстави, и о увѣтима, кои се тичу добара и издржания, међу собомъ сложили, допуститѣ безъ

далѣга истраживаня искану разставу, и ню ће у судійскимъ списима забелѣжити. Ако има дѣце, дужность є суда постарати се за ныи по прописима садржанимъ у слѣдуюћој глави.

§. 106.

Брачный другъ малолѣтній или подложенъ старательству може и самъ по себи пристати на разставу; но што се тиче погодбе ради иманя супруга и издржаня, као и збогъ снабдѣња дѣце, потребно є саизволѣнѣ законнога заступника и пушилларнога (сиротинскога) суда.

§. 107.

Ако једна страна на разставу неће да пристане, а друга има правичне узроке на то навальивати; то ће и у овомъ случају предходити парохове благе опомене. Ако су ове безуспѣшне, или ако окривљена страна неће да предъ пароха дође, онда ће се прошија скупа съ парохијальнымъ свѣдоčанствомъ и съ нужнимъ доказима предати редномъ суду, кой ће званично стварь извидити, и о ньој пресудити. Судіја може и пре одсуде одредити пристойно на посе обиталиште оной страни, коя бы се у опасности налазила.

§. 108.

Распре, кое се у случају разставе искане безъ саизволѣња друге стране

догађају о разлученю иманя или о снабдѣнию дѣце, расправљају се по истомъ пропису, кой се ниже у §. 117 о распусту брака дає.

§. 109.

Важни узроци, збогъ кој се разстава пресудомъ допустити може, єсу: ако је надъ туженымъ пресуда изречена, да је онъ кривацъ прелюбочинства или злочинства каквога: ако је онъ тужећега брачнога друга злобно оставио, или је тако неуредно живио, да су крозъ то знаменитији дѣо иманя тужећега брачнога друга, или добре нарави породице у опасностъ стављне; опасне засѣде учитељне животу или здрављу; тежка злостављња, или гледајући на особу веома чувствителне, поновљне обиде; трајући тѣлесни недостатци, скопчани съ опасностю прилѣпчиве немоћи.

§. 110.

Начинъ но-
вога сѣди-
нѣја.

Разстављни супрузи могу се опетъ сѣдинити; но сѣдинѣнѣ има се редномъ суду явити. Хоће ли супрузи, послѣ таквога сѣдинѣња, да се опетъ разставе, наблюдаватће исто оно, што је о првој разстави прописано.

б) коначный
распустъ;
кодъ католи-
кѣ смртю,

§. 111.

Савезъ ваљанога брака, заключенога међу католичкимъ особама раскида се

само смртю єднога одъ супругâ. Исто є тако неразрѣшивъ брачный савезъ, ако є и само єдна страна юштъ у време заключенога брака католичке вѣре была.

§. 112.

Само истеченѣ времена назначенога изреченѣмъ смерти; у §. 24 за изреченѣ смрти, за кое време єданъ одъ супругâ одсуствує, недає истина другой страни юштъ никакво право држати бракъ да є раскинуть, и къ другомъ ступати; но ако одсуство то спроводе такове околности, кое никако двоумити недаю, да є одсуствуюћій умро, онда се кодъ земальскога суда онога среза, у комъ оставлѣній брачный другъ пребыва, искати може, да се одсуствуюћій судійски изрече да є мртвъ, а бракъ да є раскинутъ.

§. 113.

На ову прошнию поставля се старатель да бы сазнао што о одсуствуюћемъ, и овой ће се позвати заказомъ (едиктомъ) расписаннымъ на цѣлу годину трипутъ преко явны новинâ, ако є одъ потребе иноzemны, съ додаткомъ, да ће га судъ, ако се за то време непріяви, или на другій начинъ не яви суду да є живъ, за мртва прогласити.

§. 114.

Ако є рокъ овой безуспѣшно протекао, одређує се на прошнию поновлѣну одъ стра-

не остављнога брачнога друга фишкусъ, или другій поштенъ и вѣштъ човѣкъ на обрану брака, и послѣ свршенога претресаня пресудитѣ се, да ли се има прошња испунити или не. Допуштенѣ неявля се одма странки, но подлаже се найвышшемъ рѣшеню преко врховнога суда.

§. 115.

кодѣ хри-
стіанскѣхъ некато-
личкихъ

Законъ допушта христіанима некатоличкимъ по начелима ныове вѣре, да ишту изъ важны узрокѣ распустъ брака. Ови узроцы єсу: ако є кой одъ супруга кривацъ прелюбочинства или кога злочинства, за кое є осуђенъ био найманѣ петь годинѣ на тамницу; ако є злобно оставio друга свога, и у случаю да є непознато пребывалиште нѣгово, небуде се на явный судїскій позывъ явio за годину данѣ; опасне засѣде животу или здрављу; поновлѣна тежка злостављня; непреодолнива мрзость, збогъ кое оба супруга захтѣваю да се раскине бракъ; но у послѣднѣмъ случаю распустъ недопушта се одма, но покушатѣ се по околностима и выше путѣ найпре разстава одъ трапезе и постелѣ. У осталомъ поступатѣ се у свимъ реченимъ случајима по истимъ прописима, кои су дани за истраживанѣ и пресуду невалајнога брака.

§. 116.

Законъ допушта некатоличкомъ супругу или супруги изъ наведены узрокѣ искати распустъ, премда є друга страна у католичку вѣру прешла.

§. 117.

Ако се при распustу брака роде Разлученѣ
иманя. распре, кое се на юштъ кою учинѣну погодбу, на разлученѣ иманя, на издржанѣ дѣце, или на друга исканя и противуисканя простиру; дужанъ є свагда редный судія найпре покушати, да се обѣ странке пріятельски поравнаю. Ако ли се странке на поравнанѣ небы склонити дале, онда ће їй онъ на редно поступанѣ упутити, о чемъ пресудитће се по прописима данимъ у глави о брачнимъ уговорима, а међу тымъ одредитће се супруги и дѣци пристойно издржанѣ.

§. 118.

Ако бы се распуштени супрузи опетъ съединити хотѣли, съединѣнѣ ово сматратће се као новый бракъ, и свршитће се съ наблюдаванѣмъ свю светчаностїй, кое се за заключенѣ брачне погодбе закономъ ишту.

Начинъ на-
ново съединѣ-
нија.

§. 119.

Распуштенима є, истина, уобщте допуштено опетъ у бракъ ступити; но не-може се валиный бракъ заключити съ

Ограниче-
нѣ и осто-
рожности
что се тиче
новога брака

онима, кои су по доказима предложенимъ при распусту, узроковали распустъ пре любочинствомъ, драженѣмъ, или другимъ коимъ казненнымъ начиномъ.

§. 120.

Ако је бракъ невалајнимъ проглашенъ, распуштенъ или смртю мужа раскинутъ, забранено је жени трудной пре поро ѡја, а када бы сумња била да ли је трудна, пре него је прошло шестъ мѣсеціј, у новији бракъ ступити; но ако по околностима, и по свѣдоčанству вѣшти людіј небы вѣројетно било да је трудна; онда може послѣ три мѣсeca дати разре Ѣшенъ у главномъ граду земальско начелство, а по другији мѣсту окружно поглаварство.

§. 121.

Преступакъ овога закона (§. 120) недоноси, истина, собомъ невалајност брака: но жена губи користи дане јој одъ првога мужа брачнимъ уговорима, наслѣдномъ погодбомъ, послѣдњомъ вольомъ, или уговоромъ учинѣнымъ при распусту; мужъ пакъ, съ коимъ она другији бракъ заключује, губи припадајуће њму, осимъ овога случаја, по §. 58. право, искати да се бракъ невалајнимъ изрече, и сувише подпастће оба супруга околностима примѣреной казни. Родили се дѣте у таковомъ браку, па је баръ сумња,

да је съ првымъ мужемъ зачето было, тада одређује му се старателъ, да бы заступао нѣгова права.

§. 122.

Ели бракъ за невалање пресуђенъ, или се распустъ нѣговъ изрече; има се то назначити у књизи вѣнчаны на ономъ мѣсту, гдѣ је вѣнчанѣ записано было: и на тай конацъ дужанъ је судъ, предъ коимъ се је расправљало уништенїе или распустъ, извѣстити о томъ власть, којој старава о точности књигѣ вѣнчаны надлежи.

§. 123.

У браковима Евреа, гледаюћи на религиозно нјово одношештво, имаю мѣста слѣдујући изнимци одъ брачнога у овой глави обште установљенога права.

§. 124.

Вѣренци, да бы у валини бракъ а) што се ступили, дужни су испросити одобренїе тиче брачны препрекѣ; одъ окружнога поглаварства, у чиєгъ срезу налази се главна общтина, којој су обѣ стране причисљене.

§. 125.

Брачна препрека сродства међу побочнимъ еврейскимъ сродницима непростире се далѣ, него до брака међу братомъ и сестромъ, и међу сестромъ и сыномъ или унукомъ брата нѣнога или

сестре нѣне; а брачна препрека по пріятельству ограничена є на слѣдуюће особе: послѣ раскинутога брака мужъ неможе узети сродницу свое жene у лози усходной и нисходной, нити свое жene сестру; жена пакъ неможе удати се за сродника мужа свога у лози усходной или нисходной, нити за брата мужа свога, нити за сына или унука, одъ брата или одъ сестре мужа свога.

§. 126.

б) навѣштая;

Еврейски бракови навѣстите се у синагоги или у обштой богомольнї; а гдѣ се ова ненаходи, дужно є мѣстно поглаварство учинити овай навѣштай главной и поособной общини, којој є једна и друга вѣрена страна причислѣна, у три засобне суботе или светчана дана съ наблюдаванѣмъ у §§. 70—73 изданы прописа. Разрѣшенѣ одъ навѣштай има се получить по прописима §§. 83—88.

§. 127.

в) вѣнчания;

Почемъ су вѣреници предали потребна свѣдоchanства, дужанъ јй є вѣнчati предъ два свѣдока раббинъ или законоучитель (закономудрацъ) главне общине јднога или другога вѣренника. Раббинъ или законоучитель може за вѣнчанѣ одредити раббина или законоучителя друге общине.

§. 128.

Свршеный вѣнчаня чинъ дужанъ 6 редный раббинъ или законоучитель на земальскомъ єзыку записати у книгу вѣнчаны начиномъ прописанымъ у §§. 80—82; нужна свѣдоchanства, одѣ вѣреникѣ принесена, назначитѣ онъ броемъ реднымъ, подъ коимъ су обручени у книгу вѣнчаны уведени, и та Ѳе книзи овой пришити.

§. 129.

Бракъ еврейскій, заключенъ безъ наблюдаваня законны прописа, невала.

§. 130.

Вѣреницы, или раббини и законоучительи, кои противу споменуты прописа раде, као и они, кои небудуhi на то уредно одређени, вѣнчанѣ предузимлю, бытїе по §. 252 друге части казненога закона казнѣни.

§. 131.

Раббини или законоучительи, кои книге вѣнчаны неводе по пропису закона, подпадаю примѣреной новчаной или тѣлесной казни; бытїе званія свога лишені, и за свагда неспособнима за исто проглашени.

§. 132.

При разстави одѣ трапезе и постель г) разста-
валяю и за еврейскога супруга и супругу ве;

общти прописи; зато мораю се и они обратити на раббина или законоучителя, и овай ће се горе дане наредбе држати. (§. 104—110).

§. 133.

а) распу-
ста;

Бракъ међу Евреима валино заключенъ може се распустити ныовимъ узаймнимъ слободнымъ санзволѣнѣмъ кроаъ распустно писмо, кое мужъ дає жени; но супрузи дужни су найпре да се збогъ свога распusta пріяве кодъ свога раббина или законоучителя, кой ће съ найкрѣпчимъ опоменама настояти да се опетъ съедине, и онда само, када је покушай безѣ успѣха, датће имъ писмено свѣдо-
чанство, да је онъ наложену нѣму дуж-
ностъ испунјо, али да странке покрай свега нѣговога настоящя одъ намѣре ныове одвратити није могао.

§. 134.

Съ овымъ писменымъ свѣдо-
чествомъ предстатће оба супруга земаль-
скомъ суду онога среза, у комъ свое обита-
лиште имаю. Нађе ли власть ова по окон-
ностима, да је за ново съединѣнѣ јоштъ
нѣка надежда, непристае одма на брачну
разставу, но супруга и супругу на єданъ
или два мѣсцеа назадъ одправља. Само када
и то небы помогло, или одма съ почетка
небы надежде было, да ће се опетъ

сдружити, допуститће земальскій судъ да мужъ жени распустно писмо преда, и ако су обѣ стране јоштъ єданпутъ предъ судомъ изјавиле, да су одлучиле распустно писмо слободнымъ саизволѣнъмъ дати и примити, онда ће се распустно писмо држати за правомоћно, и тымъ бракъ раскинути.

§. 135.

Ако је супруга прелюбочинство учи-нила, и дѣло се докаже, има мужъ пра-во, да ю распустнымъ писмомъ и про-тивъ нѣне волѣ одпусти. Тужба на рас-пустъ брака противъ жене подигнута, мора се предати земальскомъ суду онога среза, у комъ супузи свое редно обы-талиште имаю, и съ ньомъ се као са свакомъ другомъ парницомъ поступа.

§. 136.

Збогъ преласка једнога еврейскога супруга или супруге у вѣру христіанску бракъ се нераскида; но може се изъ предна-ведены (§. 133—135) узрокѣ раскинути.

ГЛАВА ТРЕЋА.

О правама између родитеља и дјеце.

§. 137.

Изворъ правнога одношенија међу брачнимъ родитељма и дјецомъ.

Ако се у браку роде дјеца, тада постаје ново право одношеније; тымъ се оснивају права и обvezаности међу брачнимъ родитељма и дјецомъ.

§. 138.

Законно опредѣлјенъ о брачномъ рођеню.

Супруга Предмнѣва се да су рођена у браку она дјеца, коя су одъ супруге седмога мѣсцеца послѣ заключенога брака, или десетога мѣсцеца послѣ смрти мужа или послѣ коначнога раскинућа брачне свезе рођена.

§. 139.

Задничка права и дужности родитеља.

Родитељи имају уобичајену обvezаностъ, свою брачну дјецу воспитавати, то јестъ, за нјивъ животъ и нјиво здравље старати се; нјима пристойно издржанје прибавити; нјиве тѣлесне и душевне сile развијати и настављати у бого-

честію и полезнимъ знанјама темель бу-
дућемъ ныјовомъ благостаню положити.

§. 140.

Закони политички опредѣлюю у
којој вѣри да се воспитава дјете оны
родитеља, кои неисповѣдаю исту вѣру,
и у коимъ годинама има дјете право
прећи у вѣру различну одъ оне, у којој
с воспитанъ быо.

§. 141.

Отацъ је навластито дужанъ бринути
се за издржанъ дјеце, докъ небуду у
станю сама себе ранити. Стaranъ о тѣлу
ныјовомъ и здрављу обvezана је особито
мати да на себе прими.

§. 142.

Ако се супрузи разставе или са
свимъ распусте и нису у томъ сложни,
тко одъ ныи да се за воспитанъ стара,
то ће судъ, недопуштаюћи правну рас-
пру, постарати се, да дјецу мужку до
навршene четврте, а женску до наврше-
не седме године мати нѣгује и воспита-
ва; ако важни, особито изъ разставе
или распуста исходећи узроци небы дру-
гу наредбу изыскивали. Трошкове за
воспитанъ мора отацъ носити.

§. 143.

Ако је отацъ у сиромаштву, мора
предъ свима мати за издржанъ, и када

отацъ умре, уобите за воспитанъ дѣце старати се. Ако и матере нема, или је убога, онда брига ова пада на дѣда и на бабу одъ стране отчеве, а послѣ ныи на дѣда и бабу одъ стране материне.

§. 144.

Родителъ имају право руководити сагласно дѣла своје дѣце, а дѣца дужна су ныи почитовати и слушати.

§. 145.

Родителъ имају право дѣцу коя су нестала потражити, коя су одбѣгла позадъ искати, и у бѣганю наодећу се помоћу власти опетъ къ себи привести; они имају такођеръ властъ развратну и непослушну дѣцу, или коя домаћній поредакъ и миръ нарушавају, умѣренимъ и здрављу ныјовомъ нешкоднимъ начиномъ казнити.

§. 146.

Дѣца добывају име свога отца, ныјовъ грбъ и сва остала права, у колико нису само особна (лична), нѣгове породице и нѣговога стана.

§. 147.

Права, коя поглавито отцу као глави породице припадају, чине отчинску власть.

§. 148.

Отацъ може своје јоштъ недорасло дѣте воспитавати за оно станѣ живота,

Особыта
права отца:
отчинска
властъ.

Послѣдице
и њве:

ко је онъ држи да је за њега примјено; али пошто дјете одрасте, ако је бадава своме отцу изјвило, да желе има на другиј, својој склоности и способностима бољ саразмјерни живљења начинъ; онда може оно свою прошњу редномъ суду представити, кой ће о томъ званично пресудити, гледајући на станѣ, на иманѣ и на противне примјетбе отца.

а) што се тиче одабрања дјчинђга стана;

§. 149.

Све што стеку дјеца на кой му драго законный начинъ, је њијова собственост; но докле су подъ отчинскомъ властю, управљање припада отцу. Само ако је отацъ за управљање неспособанъ, или је одъ тога исклученъ одъ они, који су дјеци његовой иманѣ оставили, имењује судъ другога управитеља.

§. 150.

Одъ прихода имана, у колико буду довольни, намирити се трошкови воспитања. Ако је што одвыше, то ће се дати на камату, и о томъ сваке године рачунъ полагати. Само, ако бы сувишакъ тай маленъ био; може отацъ одъ даваня рачуна ослобођенъ быти, и таковији њему на слободно употребљење уступити се. Ако је онай, одъ кога је дјете добило иманѣ, допустіо отцу плодоуживанѣ; приходи јмче ипакъ свагда за издржаније дје-

тета, пристойно нѣговомъ станю, и не-
могу на нѣгову штету одъ отчевы вѣри-
телей узаптѣни быти.

§. 151.

Дѣте юштъ малолѣтно, но кое роди-
тельи неране, може слободно съ онимъ
располагати, што є своимъ прилѣжанѣмъ
стекло, као и са стварима, кое су му,
почемъ є одрасло, на употреблѣнѣ пре-
дане быле.

§. 152.

Дѣца, коя су подъ отчинскомъ властю,
немогу се безъ изричнога или баръ му-
чальивога отчева саизволѣня валяно об-
везати. На такове обвездности има се
убиште оно обратити, што є у слѣду-
юћој глави о обвезнимъ дѣлами мало-
лѣтника, кои су туторству подложни,
опредѣљено. Отцу припада и обвездность
свою малолѣтну дѣцу заступати.

§. 153.

Прописи, кои се за валяность брака
малолѣтне особе наблюдавати имају, са-
држе се у предходной глави. (§. 49 и сл.)

§. 154.

Трошакъ учинѣный за воспитанѣ-
дѣце, недає родительма никакво право
на иманѣ, кое су дѣца послѣ стекла.
Но ако су родительи осиромашили, дѣца
дужна су пристойно ій издржавати.

в) дужно-
сти дѣце.

§. 155.

Небрачна дјеца неуживају са брачни-
ма једнака права. Предмићва се по праву
да су небрачна она дјеца, коя су рођена,
истина, од супруге, но коя су се, гле-
дајући на време у које је бракъ заклю-
ченъ или раскинутъ био, родила пре или
послѣ законнога горе (§. 138) назначе-
нога времена.

Правна од-
ношенија међу
небрачнимъ
родитељима
и дјециомъ.

Ближе
опредѣлѣње
понятија о не
брачной
дјеци.

§. 156.

Но ово правно предмићванје, што
се тиче поранога рођеня, настаје онда
само, ако мужъ, кој пре вѣничанја није
знао да му је жена трудна, буде против-
врѣчјо у суду да је онъ отацъ дјетета,
найдалъ за три мѣсеца од сазнао
рођенје нѣгово.

§. 157.

Законность поранога или доцніјега ро-
ђеня, којој се мужъ у томъ времену предъ
судомъ противио, доказати се може само
крозъ умѣтнике, кои разгледавши точно
тѣлесный саставъ дјетета и матере, по-
казатије ясно узрокъ тога изванобычнога
случаја.

§. 158.

Мужъ, кој потврђива да није отацъ
дјетета рођенога одъ жене му у закон-
номъ времену, дужанъ је опрети се брач-
номъ рођеню дјетета найдалъ за три

мѣсеца, послѣ примѣнога гласа, и противъ старателя, кой ће се за обрану брачнога рођеня одредити, доказати не- могућностъ, да є дѣте дѣломъ нѣговимъ зачето. Ни прелюбочинство учинено одъ матере, нити нѣно потврђиванѣ, да є дѣте небрачно, нису сами по себи до- вольни одузети дѣтету права брачнога рођеня.

§. 159.

Умре ли мужъ пре рока назначенога му за противити се брачномъ рођеню, онда могу и наследници, кои бы какву штету у своимъ правама претрпили, изъ наведенога узрока за три мѣсеца послѣ мужевљ смрти устати противъ брачнога рођеня таковога дѣтета.

§. 160.

Узаконѣнѣ
небрачне дѣ-
брачу, али не у таковомъ, коме назна-
це;

а) дигну-
ћемъ брачне
препреке или
препреке или
незинимъ не-
знанѣмъ су-
пруга;

Дѣца рођена, истина, у невалајномъ
брaku, али не у таковомъ, коме назна-
че у §§. 62—64 препреке противустој,
држе се да су брачна, ако є брачна пре-
прека послѣ дигнута была; или ако не-
вино неизнанѣ исте препреке помаже
баръ јдномъ ныјовомъ родитељу; но у
послѣдњемъ случају овака дѣца немогу
добити оно иманѣ, кое є по уредбама
породице брачномъ потомству нарочно
задржано.

§. 161.

Дјеца рођена ванъ брака и ступив-<sup>6) послѣ-
даљњимъ</sup>ша у породицу доцнімъ вѣнчанѣмъ своїй бракомъ; родитељ, броје се, као и ныјови потомци међу брачно рођену; само немогу она дјеци рођеной у браку, кой је међутимъ обстояо, оспорити качество первородства, и друга већь стечена права.

§. 162.

Небрачно рођенѣ неможе донети <sup>в) милостю
владателя.</sup> штете дјетету у нѣговомъ грађанскомъ уваженю и напредку. За ово није одъ потребе особыта милость владателя којомъ се дјете проглашује да је брачно. Само родитељи могу ову милость искати, ако бы хотјели да дјете, исто као брачно, учине участникомъ преимућствâ ныјовога стана или права на оно иманѣ, што га слободно у наслѣдје оставити могу. За остале чланове породице, ова милость нема никаквога дјейства.

§. 163.

Онай, противъ кога је прописанымъ у судореду начиномъ доказано, да је съ матеромъ дјетета плотски общтіо за оно време, одъ кога до нѣнога порођая није прошло ни манѣ одъ шестъ, ни выше одъ десетъ мѣсецій; или, тко то и само ванъ суда призна, таковыј држи се да је отацъ дјетета.

Доказъ да
б тко отацъ
небрачнога
дјетета.

§. 164.

Записање отчева имена у књигу крштени или рођени учинено по казиваню матере, има силу савршенога доказа онда само, ако је учинено по закономъ пропису съ отчевимъ саизволјенемъ и ово саизволјене буде потврђено свједочанствомъ душепопечителя и кума съ тымъ додаткомъ, да они отца лично познаю.

§. 165.

Какво је
правно одно-
шће међу
небрачнимъ
родитељма
и дѣцомъ?

Небрачна дѣца исклучена су уобште одъ правâ породице и сродства; она не мају право ни на презиме отчeve породице, ни на племићство, грбъ, и на друга преимућства родитеља; она носе презиме матере.

§. 166.

Али и небрачно дѣте има право искати одъ своји родитеља по размјеру нјиовога имања рану, воспитање и снабдѣње; а права родитеља надъ нимъ простиру се толико, колико цѣље воспитања иште. У осталомъ небрачно дѣте нестои подъ правомъ отчинскомъ властю свога родитеља, но заступа га старателj.

§. 167.

На рану обvezанъ је навластито отацъ, а када овай неби био у станю ранити дѣте, обvezаность ова пада на матерь.

§. 168.

Докле мати може и хоће да сама воспитава небрачно своје дете сходно будућемъ његовомъ опредељењу, отацъ несмѣј ојај га одузети; и онъ мора при свемъ томъ трошкове за рану његову носити.

§. 169.

Но ако бы материно воспитанѣе опасно было благостаню детета, онда је отацъ обвезанъ разставити га одъ матери, и къ себи га узети, или другдѣ га сигурно и пристойно намѣстити.

§. 170.

Слободно је родитељма погодити се међу собомъ о издржаню, воспитаню и снабдењу небрачнога детета; но овакиј уговоръ неможе никаквый уштрбъ правама детета принети.

§. 171.

Обvezаностъ небрачују дјеци ранити и снабдѣти прелази, као свакиј другиј дугъ, на наслѣднике родитеља.

§. 172.

Отчинска власт престаје одма съ пунолѣтностю детета, осимъ ако бы судъ на прошњу отца изъ праведнога узрока допустіо, и явно огласіо, да власт та и далѣ трајати има.

Када отчинска власт надъ дјециомъ престаје.

§. 173.

Праведни узроци просити у суду продуженје отчинске власти ћесу: ако дѣте, премда пунолѣтно, збогъ недостатака тѣлесни или душевни нисе у станю да се само по себи рани, и за своє ствари постара; или ако се у време малолѣтности увалило у велике дугове, или се таковы погрѣшенја кривнымъ учинило, збогъ који одъ потребе ће и даље држати га подъ бодримъ надзоромъ отца.

§. 174.

Дѣца могу изићи исподъ власти отчинске и пре него наврше двадесетчетврту годину, ако јој отацъ съ одобрењемъ суда изрично одпусти, или ако двадесетлѣтномъ сину допусти собственно кућанство водити.

§. 175.

Кћерь малолѣтна када се удає долази, истина, за свою особу подъ власть мужа (§. 91 и 92); но што се тиче иманія, отацъ има до нѣне пунолѣтности права и дужности старателя. Умре ли мужъ докъ ће она малолѣтна, то се она повраћа подъ отчинску власть.

§. 176.

Ако отацъ паметъ изгуби; ако ће за разметника проглашено; или ће збогъ каквога злочинства осуђенъ на тамницу

дуже одъ године дана; ако је самовластно у иностране земљи насељо се, или ако преко године дана одсуствује, недајући гласа о пребивалишту свомъ; обуставља се моћь отчинске власти, и међе се старатель; но престану ли ове препреке, то отацъ улази опетъ у своя права.

§. 177.

Отцеви, кои нѣгу и воспитање своје дјеце сасвимъ запусте, губе за свада отчинску власть.

§. 178.

Збогъ злоупотребљења отчинске власти, коимъ се дјетету у нѣговимъ правама обида чини, или збогъ неизвршења съ томъ властю способни дужності; може не само дјете исто, но свакъ, кој то сазна, а навластито найближи сродници, судїску помоћь заискати. Судъ ће предметъ тужбе развидити и околностима примѣрене наредбе учинити.

§. 179.

Особе, кое нису објетъ небрачности светчано положиле, и немају брачне своје дјеце, могу друге посынити; особа, коя прима другога мѣсто сына, зове се посынитель или посынителька, а примљена зове се посынѣный.

Савеви подобни правимъ одношенијама између родитеља и дјеце:
1. Посынитель или посынителька, а примљена зове се посынѣенный.

§. 180.

Потреб-
ности.

Посынитель или посынителька тре-
ба да су навршили петдесету годину,
а посынѣно дѣте треба да је найманѣ
осамнаестъ годинâ млађе одъ свој посы-
нителѧ.

§. 181.

Ако је дѣте малодѣтно, посынѣнѣ
може се учинити само када саизволи
брачный отацъ, или ако нема њага, само
када саизволи мати, туторъ и судъ. Та-
кођеръ ако је дѣте пунолѣтно, а брачный
му је отацъ јоште живъ, потребно је саизво-
лѣнѣ овога. Ако је саизволѣнѣ безъ до-
вольны узрокâ одречено, може се редномъ
судији потужити. Посынѣнѣ потребнимъ
саизволѣнѣмъ снабдѣвено предлаže се зе-
мальскомъ начелству да се потврди, а
суду посынителѧ и посынѣнога дѣтета да
се у судијске списе уведе.

§. 182.

Одтуда
истичућа
права.

Суђанствено право дѣйство посы-
нѣња је: да примљена особа добыва
име посынителя или презиме посы-
нительке, но задржава заједно прећаш-
нѣ име свое породице, као и племић-
ство, ако бы га имала. Ако бы посыни-
тельни желили, да бы ныово племићство и
грбъ на посынѣнога прешли, мора се до-
пуштенѣ државнога владателя запросити.

§. 183.

Међу посынительма и посынѣнымъ дѣтетомъ и нѣговимъ потомцима обстој, у колико законъ изнимка нечини, иста права, као међу брачнимъ родитељма и дѣцомъ. Посынитель узима отчинску власть. На остале чланове породице посынителја, одношенѣ између посынителја и посынѣнога дѣтета нема никаквога уплива; но съ друге стране и посынѣно дѣте негуби права своє породице.

§. 184.

Права међу посынительма и посынѣніма могу се погодбомъ иначе опредѣлiti, у колико се тымъ наведено у §. 182 суђанствено дѣјство посынѣнія непреиначує, нити се дира у права трећега.

§. 185.

Правно одношенѣ међу посынителјема и посынѣнімъ, докъ је овай малолѣтникъ, може се само саизволѣнѣмъ заступникомъ малолѣтника и суда раскинути. Пошто нестане правнога одношениja између посынителя и посынѣнога, враћа се малолѣтно дѣте подъ власть брачнога отца.

Престанакъ нѣовѣ.

§. 186.

Права и обvezаности посынителја и посынѣнога недају се обратити на дѣцу, 2. Примамѣ подъ свое (за питомца).

но; но ако бы странке хотѣле да о томъ погодбу учине, треба да ову судъ потврди, у колико бы се тымъ права подъ свое узетога скратити, или му се осо- быте обvezаности наметнути имале. На накнаду трошкова издржаня немаю рани- тельни (кои подъ свое узимлю) никаква права.

ГЛАВА ЧЕТВРТА.

О туторствима и старательствима.

§. 187.

Особама, кое су лишене отчева страня, и кое су юштъ малолѣтне или су изъ каквога другога узрока неспособне да саме своимъ пословима управляю, по даю закони крозъ тутора или старателя (куратора) особиту заштиту.

§. 188.

Туторъ треба навластито да се за особу малолѣтника стара, но у исто доба да иманѣмъ нѣговымъ управля. Старатель поставля се, да носи бригу о пословима оны особа, кое послове те изъ узрока другога него што је малолѣтность, саме одправляти нису кадре.

§. 189.

Када се додги, да се малолѣтнику, быво онъ брачнога или небрачнога рођеня, туторъ поставити има, обvezани су подъ примѣреномъ казни сродници малолѣт-

Опредѣлѣнѣ туторства и старательства (курателе).

Разлика међу туторствомъ и старательствомъ.

I) О туторству.
Поводъ поставити тутора.

ника, или друге у тѣсномъ одношено съ нымъ стоеће особе, явити то суду, подъ судностю кога стои малолѣтникъ. И политичке власти, свѣтски и духовни предстойници общтинâ мораю се старати, да судъ о томъ извѣштенъ буде.

§. 190.

Тко право
тутора по-
ставља.

Како је судъ то сазнао, званично предузетће наименованѣ способнога тутора.

§. 191.

Нужно из-
винїти да се
тко извади
одъ тутор-
ства уобщте;

Неспособни за туторство уобщте су они, кои збогъ свое малолѣтности, збогъ недостатака тѣлесны или душевны, или изъ другиј причинѣ немогу сами да послове свое одправљаю; они, кои су за кривце злочинства каквога пресуђени, или одъ који неможе се пристойно воспитанѣ сироте или полезно управљанѣ иманя очекивати.

§. 192.

И особама женскога пола, монасима, и жительима туђй државâ, неможе се, у правилу, (§. 198) туторство наложити.

§. 193.

или одъ
опредѣлѣ-
нога каквога
туторства.

Непримаю се за опредѣлѣно туторство они, који је отацъ изрично одъ туторства исклюcio; кои су съ родитељма малолѣтника или съ нымъ самимъ знано у непріятельству живили, нити они, кои су съ малолѣтникомъ у какву парницу

већь заплетеши, или бы се забогъ јоштъ неподмирены искањ заплести могли.

§. 194.

Особе, кое у покраини, којој малолѣтникъ по судности принадлежи, или никако непребываю, или баръ дуже одъ године одъ иће удалѣне быти мораю, не маю се, у правилу, на туторство поставляти.

§. 195.

Немогу быти противъ свое волѣ при силѣни да се приме туторства; мирски свештеницы, войничке у правой служби находеће се особе, и явни чиновницы; тако исто и онай, кой има шестдесетъ годинâ; кой се стара о петоро дѣце или унучады, или кой већь има једно тежко туторство, или три маня.

Своевольне причине извѣшчия.

§. 196.

Предъ свима пристои туторство оно-
ме, когъ є отацъ на то позвао, ако му не-
смета ниједна одъ наведены у §§. 191—
194 препрека.

Начини,
коима се тко
позвива на тут-
орство;
1) Опору-
рукомъ (те с-
таментомъ);

§. 197.

Ако є мати или друга каква особа оставила малолѣтнику дѣо ићкій наслѣдія, и у исто време именовала му тутора; то ће се овай сматрати само као старатель за остављено иманѣ.

§. 198.

2) зако-
номъ;

Ако отацъ нисе именовао тутора, или є именовао кога неспособнога, туторство повѣритѣ се пре свио дѣду по отцу, пакъ матери, затымъ баби по отцу, найпослѣ другомъ коме сроднику, и то ономъ, кой є мужкога рода найближїй, или између выше єднако ближны, старіему го-динама.

§. 199.

3) одъ суда.

Ако се туторство на реченый начинъ неможе поставити, тадъ стои суду на воли, кога да именує за тутора, гледаючи на способность, станѣ, иманѣ и настанѣ-
ность.

§. 200.

Форма пра-
вога поста-
ваљня туто-
ра.

Свакомъ именованомъ тутору, безъ разлике, наложитѣ одма туторскій судъ, да се прими туторства. Туторъ дужанъ є примити га се, макаръ онъ за свою особу другой судности подлежао, и за све оне послове, кои на то званіе спадаю, под-
ложенъ є туторскомъ суду.

§. 201.

Форма не-
примити се
туторства.

Ако опай, кога судъ позове на туторство, држи да за то званіе способанъ нисе; или да га законъ одъ тога ослобо-
ђава, дужанъ є у четрнаестъ дана, одъ када му є судїскій налогъ био објављенъ, обратити се на туторскій судъ, или

ако онъ овоме за свою особу небы подложанъ быво, на свой особный (личный) судъ, кой ће нѣгове разлоге съ мнѣніемъ своимъ провести и туторскомъ суду за рѣшенѣ предложити.

§. 202.

Тко свою неспособность за туторство претай, одговаратће као и судъ, кой є зналице по закону неспособнога тутора именовао, за сву штету, коя є малолѣтнику изъ тога произишла, и за изгублену ползу.

Одговорность тутора и суда о томъ предмету.

§. 203.

Одговорности овой излаже се и оной, кой безъ основанога узрока неће да прими туторство, и таковий ће се сувише примѣреномъ силомъ на то примиорати.

§. 204.

Туторско аваніе примити се може само по налогу на то примљеномъ одъ надлежнога суда. Тко се самовластно у туторство утисле, обвеанъ є малолѣтнику накнадити сву штету, коя му є изъ тога придошла.

Ступанѣ у туторство.

§. 205.

Свакій туторъ, осимъ дѣда, матере и бабе, мора съ поданѣмъ руке обећати, да ће малолѣтника къ честности, страху божијемъ и къ добродѣтельи руководити,

Обећанѣ.

нѣга, сходно станю нѣговомъ, воспитавати да полезанъ грађанинъ постане, заступати га у суду и ванъ суда, иманѣмъ нѣговимъ вѣрно и марљиво управљати, и у свему по пропису закона владати се.

§. 206.

Писмо о
томъ.

Тутору тако обvezаномъ издатће судъ прѣво о томъ писмо, да је онъ за свое званіе удостовѣренъ, и да се, ако је потреба, оправдати може. Приме ли се туторства дѣдъ, мати или баба, мора се подобно писмо изручити, и уње ставити оно, што други тутори обећавају.

§. 207.

Оправља-
нѣ туторства.
Предходна
судїйска осто-
рожностъ.

Свакій туторскій судъ обvezанъ је, тако зване туторске или сиротинске књиге водити. У ове књиге записатће се имена, презимена, године малолѣтника, и све што се при приманю, трајаню и до- кончаню туторства важно догодило.

§. 208.

У овимъ књигама имају се такођеръ сви докази тако назначити, да не само судъ, но и сироте, када у пунолѣтностъ дођу, узмогу у удостовѣреной форми разгледати све, што имъ је знати полезно.

§. 209.

Сѣдинѣнѣ
туторскій глав-
ны дужностій торъ

Као што именованый одъ отца туторскій главны дужностій торъ не само за особу малолѣтника, но

и за иманѣ нѣгово старати се има; исто воспитанія и управе иманія у единой особи. тако предмнѣва се, да є отацъ ономе, когь є за старателя надъ иманѣмъ поставio, заедно и надзыранѣ особе повѣрити хотѣо. Но ако є отацъ именовао тутора не за сву дѣцу, или старателя не за цѣло иманѣ; онда є дужность суда другой дѣци тутора, или за осталый дѣо иманія старателя поставити.

§. 210.

Ако є выше тутора именовано, могу они иманѣмъ малолѣтника заеднички или раздѣлно управляти. Управляю ли нынѣмъ заеднички, или дѣле ли управляемѣ међу собомъ безъ одобреня суда; онда свакъ поединий одговара за сву штету, коя бы се малолѣтнику догодила. Судъ мора такођеръ свагда наредити, да се особа малолѣтника и главно дѣловоћенѣ єдноме само повѣри.

§. 211.

Матерама и бабама, кое примаю туторство, има се сатуторъ приdatи. Подпора туторке крозъ сатутора. У избору овога гледати се пре свега на изречену волю отца, затымъ на предлогъ туторке, найпослѣ на сроднике малолѣтника.

§. 212.

И сатуторъ мора удостовѣровно писмо одъ суда примити, и обећати, да ће о Дужности и права сатутора.

добру малолѣтника настојти, и на тай конацъ туторку ће своимъ савѣтомъ подпомагати. Ако бы велике недостаткѣ опазіо, потрудитће се томе доскочити, и ако је потреба туторскомъ суду на знанѣ дати.

§. 213.

Друга суђанствена дужностъ сатутора єсть, да онъ у пословима, за који валиность нужно је саизволѣнѣ туторскога суда, подпише прошњу туторке съ ньомъ заједно, или да свое посебно мнѣнїе приложи, као што на захтѣванї суда дужанъ је о таковомъ послу мнѣнїе свое и управо поднети.

§. 214.

Сатуторъ, кой је дужности ове испушніо, прости је одъ сваке друге одговорности; но ако је сатутору заједно управљанїе иманja наложено било, онда је онъ съ тымъ управљанїмъ све дужности старателя примјо.

§. 215.

Ако туторка изъ туторства иаступи; има се туторство, у правилу, бывшемъ сатутору наложити.

§. 216.

Особите
дужности и
права тутора:
а) што се заность и право старати се за воспити-
чески воспити-
тана особе.

Туторъ има, исто као отацъ, обве-
танѣ малолѣтника; но у важнимъ и

труднимъ пословима мора найпре одобренѣ и упутства туторскога суда заискати.

§. 217.

Малолѣтникъ дужанъ є почитовати и слушати свога тутора; но онъ има и право потужити се своимъ найближимъ сродницима, или судійской власти, ако бы туторъ свою власть на кой му драго начинъ злоупотребio, или дужности потребнога стараня и нѣге занемарio. Такођеръ сродницима малолѣтника и свакомъ, кой то сазна, слободно є явити. Къ овой власти обратити се и туторъ, ако съ властю коя му є на воспитанъ дана, небы устегнути могao погрѣшке малолѣтника.

Одговара-
юћа обвеза-
ностъ стара-
тельству по-
вѣренога.

§. 218.

Особа сироте има се навластито
повѣрити матери и онда, ако се туторства
ниe примила, или се опетъ
удала; осимъ ако бы користь дѣтета
другу наредбу потребовала.

Коме най-
ближе надле-
жи брига вос-
питанїја.

§. 219.

Трошкове издржания опредѣлюю туторскій судъ, и опредѣлююћи нын, гледа на отчеву наредбу, на мнѣнїе тутора, тањ троши, на иманѣ, на станѣ, и на друга одношена малолѣтника.

Опредѣлѣ-
въ колико и
одѣ куда да
се на воспи-
танїја.

§. 220.

Ако приходи небы были довольни да се намире ови, или они трошкови, кои су одъ потребе да се малолѣтнику стадный ужитакъ набави; може се тада съ одобренїмъ суда и углавно иматъ такнути.

§. 221.

Ако су дѣца сасвимъ безъ иманя, настоятѣе туторскій судъ приволѣти на издржанѣ ныіово найближе имућне сроднике, ако по §. 143 нису на то и безъ тога правно обвезани. Осимъ тога има туторъ пуно право просити помоћи одъ явны милосрдны заклада и постоећи заведенї за сироте, докле малолѣтниый небуде у станю самъ своимъ трудомъ и обртностю ранити се.

§. 222.

Старанѣ повѣreno туторскомъ суду надъ иманїмъ сироте изыскує, да судъ истый пре свега гледа испитати иманѣ дѣтета, и нѣга запечатленїмъ, пописомъ и процѣномъ осигурати.

§. 223.

Судїйскимъ запечатленїмъ узетѣ се у сахрану покретне ствари онда само, ако є за ныіово осигуранѣ потребно; пописъ пакъ, то єсть, точно назначенѣ свега сироти принадлежећега иманя, мора се свагда, и негледаюћи на саму забра-

Особите
дужности ту-
торства;
б) што се
тиче упра-
вления има-
нїмъ. Испи-
танї и осигу-
ранї иманя,

запечатле-
нїмъ и попи-
сомъ;

ну отца, или другога кога опоручителя (тестатора) направити.

§. 224.

Пописъ иманя и процѣна покретны стварій учинитѣ се безъ дангубе, па ако є одъ потребе и пре него се туторъ постави. Пописъ храни се у списима наслѣдія, и тутору дає се съ нѣга удостовѣреный преписъ. Процѣна непокретнога иманя предузетѣ се што се пре може; но она може и изостати, ако се вредность изъ другї поузданы извора указує.

затымъ
процѣномъ
иманя или не-
посредно одъ
туторскога
суда,

§. 225.

Ако непокретно добро малолѣтника лежи у другой покраини, или даже у ту- Ѣй држави; то ће туторскій судъ за- молити ради пописа и процѣне, и за саобщтенѣ ныіово редно судиште друге покраине или туђе државе, и овомъ оставити да надъ тымъ иманѣмъ старателя постави.

или помоћу
суда онога
мѣста, у комъ
се стварь на-
ходи.

§. 226.

Лежи ли непокретно добро у истой покраини но подъ другомъ властю, то пристое овой, истина, сва права, коя се на добро односе, слѣдовно и пописъ и процѣна; но она мора туторскомъ суду на захтѣванї не само преписъ тога саобщити; но и тутору слободно

управлянъ добромъ оставити, безъ да бы она надъ туторскимъ дѣлованьма никаковыи начинъ судности себи присваяла.

§. 227.

Куда покретно иманѣе принадлежи.

Оне покретности, кое се на каквомъ непокретномъ добру налазе, да непрестано на нѣму остану, сматраю се као дѣо добра тога; све друге покретности и задужнице, да и само главно лежеће на непокретномъ добру, спадаю подъ туторску судность.

§. 228.

Обштій прописъ за управляемъ иманѣемъ.

Како се туторъ или старатель прими имания, треба да са свомъ помњомъ поштенога и прилѣжнога домаћина нымъ управља, и за свою кривицу да одговара.

§. 229.

Особыти прописи за непосредно управляемъ, иманѣемъ особыто што се тиче драгоцѣностій;

Адићаръ, друге драгоцѣности и задужнице долазе, као сва важна писма у судїску сахрану; одъ првы добыва старатель назначенъ, а одъ послѣднъи прописе, кои су му за употребљенъ нужни.

§. 230.

Готова пов-ца;

Готова новца има се само толико у рукама тутора оставити, колико је за воспитанъ сироте и за уредно одправљанъ економије потребно; остало употребити се особыто на исплату можда постоећи дугова, или на другиј кой ко-

ристанъ начинъ, па ако се небы могао користніє употребити, датће се подъ камату у явне кассе, или узъ законну сигурность и приватнимъ особама. А сигурность є онда само законна, ако осигуранѣмъ, узвевши у рачунъ и можда предходне терете, կућа није обтерећена выше одъ половине, а польско добро или земљиште выше одъ двѣ трећине свое праве вредности.

§. 231.

Остало покретно иманѣ, кое хранити нетреба ни за употреблѣнѣ малолѣтника, ни за споменъ породице, нити по наредби отчевой, или кое се небы могло на другій начинъ користно употребити, мора се уобщте на явной дражби продати. Покућство може се просто уступити родительма и санаслѣдницима по судїйской процѣни. Ствари, кое на явной дражби нису быле продане, може туторъ съ допуштенѣмъ туторскога суда и исподъ процѣне продати.

осталога
покретнога
имана;

§. 232.

Непокретно добро може се продати само у случаю нужде или на очевидну користь малолѣтника съ одобренѣмъ туторскога суда, и у правилу само преко явне дражбе; но изъ важны узрокѣ може судъ продаю и изъ руке допустити.

непокрет-
нога;

§. 233.

када се предузимлю важне премѣнне;

Уобщите туторъ безъ судійскаго допуштења неможе ништа предузети у пословима, кои не спадају на редно економичко управљање, и кои су одъ веће важности. Онъ неможе дакле самовластно одбацити или безувѣтно примити никакво наслѣдје; продати добра побѣрена му да је хране; заключити никакву погодбу закупа; одказати главно уложено са законномъ сигурностю; никакво исканье уступити; ниједну парницу поравнати; ниједну фабрику, трговину и обртность безъ судійскага одобренија започети, продолжити или укинути.

§. 234.

када се дине главно;

Туторъ неможе самъ по себи примити никакво главно малолѣтника, кое се повраћа. Дужникъ, коме је таково главно одказано, даће си за свою сигурност одъ тутора показати судійско допуштење да онъ главно прими, и неће се самомъ признанициомъ (квиттомъ) тутора задовољити; слободно му је такођеръ дугъ непосредно самомъ суду исплатити.

§. 235.

када се оно даље употребљава;

Колико годъ пута догоди се, да се главно повраћа, дужанъ је туторъ постарати се, да се оно опетъ користно упо-

треби, и пре него є доисто употребљено, измолити на то одобренѣ суда.

§. 236.

Што се тиче оны исканї дуга, за коя неналазе се никакве доказнице, треба туторъ да набави доказнице, и она исканя, коя нису осигурана, треба да їй по могућству осигура, или да їй у одређеный за плаћанѣ рокъ наплатити даде. Но главно малолѣтника уложено кодъ нѣговы родитеља, кое ако и нисе законно осигурано, али нисе за малолѣтника опасности да ће га по свой прилици изгубити, неможе быти одказано, у колико нѣговъ повраћай морао бы быти тежакъ за родителѣ, безъ да продаду какво непокретно своє добро, или безъ да свой занатъ неоставе.

§. 237.

Туторъ, када ступа у туторство, нисе дужанъ дати сигурницу (кауцију). Онъ остає и у будуће одъ сигурнице ослобођенъ, докъ се точно држи онога, што законъ прописує за сигурностъ иманя, и докле у свое време рачунъ уредно полаже.

Сигурница
(кауција).

§. 238.

Управилу свакій туторъ и свакій старатель обвезанъ є полагати рачунъ о повѣреномъ нѣму управљаню. Опоручитель може, истина, ослободити тутора одъ полагања рачуна за износъ, што є онъ сло-

Обвеза-
ностъ полага-
ти рачуне.

бодно завѣштао, а и туторскій судъ може то учинити, када є сва прилика да приходъ непрелази трошкове за издржанѣ и воспитанѣ малолѣтника; но дужанѣ є свагда дати рачунъ одъ пописанога главнога иманя и готовине, као што ће и о станю свога малолѣтника, ако бы се у томе каква важна премѣна додогила, извѣстіе поднети.

§. 239.

Време када
се положе ра-
чунъ.

Рачуни имаю се предати са свима потребнимъ доказима туторскомъ суду свршеткомъ сваке године, или найдалѣ за слѣдуюћа два мѣсеца. У овимъ рачунима бытће точно назначени приходъ и расходъ, сувишакъ или умалѣнѣ главнога. Ако се у иманю малолѣтника налази каква трговина, то ће се судъ задовољити предложенѣмъ удостовѣренога рачунскога заключка или тако названомъ билансомъ, и ныи ће у тайности држати. Противъ тутора, кой бы пропустіо рачунъ у опредѣљено време положити, употребитће се околностима примѣрена правна насиљна средства.

§. 240.

Мѣсто, гдѣ
се рачунъ по-
лагати има.

Ако малолѣтникъ у различнимъ по-краинама има непокретны добара, и ныјово управљанѣ повѣreno є само једномъ тутору; туторъ треба за сваку по-

краину да особытый рачунъ води, и ондѣшної власти предложи; но слободно му є сувышакъ у єдной покраини лежећега иманя на ползу малолѣтника у другой покраини употребити.

§. 241.

Туторскій судъ обвезанъ є рачуне по особытимъ прописима крозъ вѣште у рачуну и у ствари люде извидити и поправити дати, и рѣшенѣ о томъ тутору пріобщити,

§. 242.

Ако є у рачунима што заборављено, или се коя му драго погрѣшка подкрадла, ово ни тутору, ни малолѣтнику школити неможе,

§. 243.

Малолѣтникъ неможе ни као тужитель, ни као обтуженый предъ судомъ стати; нѣга мора туторъ или самъ заступати, или преко другога заступати дати.

Особыти прописи за тутора у посредномъ управлению иманя. У особъ у заступавьма.

§. 244.

Малолѣтникъ има, истина, право стећи себи штогодь допуштенымъ дѣлованьма безъ споможеня свога тутора; али безъ одобреня туторства неможе ни продати што одъ свога, нити обвезаность какву на себе примити.

У погодбама малолѣтника.

§. 245.

У особъ немогу малолѣтници безъ саизволѣнія туторства у валиный бракъ ступити (§§, 49—51.)

§. 246.

У коимъ случавима може малолѣтникъ обvezati се безъ саизволѣнія тутора.

Ако се малолѣтникъ и безъ саизволѣнія свога тутора у кога найміо, туторъ неможе га безъ важнога узрока пре законнога или уговоренога рока настрагъ позвати; што је онъ на овай или на другій начинъ своимъ трудомъ стекао, съ тымъ може онъ, као и съ онимъ стварима кое су му, када је достигао дорастлостъ, на нѣгово употребљенїе предане быле, слободно располагати, и себе обvezати.

§. 247.

Малолѣтнику, кой је двадесету годину живота навршио, може врховно туторство уступити чистый сувишакъ нѣгови прихода, да самъ слободно управља; о овомъ управи нѣговой повѣреномъ износу има онъ право самовластно себе обvezати.

§. 248.

Малолѣтникъ, кой навршивши двадесету годину издає себе за пунолѣтнога у каквомъ послу, одговаратће за сваку штету ако друга страна, пре него је посао свршенъ, нисе могла сазнати истину

нѣговога казиваня. Уобщте одговара онъ своіомъ особомъ и своимъ иманѣмъ и за друга забранѣна дѣлованя, и за штету узроковану своіомъ кривицомъ.

§. 249.

Туторство свршує се сасвимъ сртю малолѣтника. Умре ли пакъ туторъ, или буде ли одпуштенъ; онда мора се по пропису закона (§§. 198 и 199) другій поставити.

Свршетакъ туторства:
а) сртю;

§. 250.

Туторство престає такоћерь када отацъ наново предузима извршиванѣе свое власти, одъ кое є био за нѣко време обуставленъ.

б) пошто є дигнута пре прека у извршиваню отчинске власти;

§. 251.

Туторство престає и одма, чимъ є малолѣтникъ пунолѣтность достигао; но туторскій судъ може на молбу или пошто саслуша тутора и сроднике траянѣ туторства збогъ тѣлесны или душевны недостатакамалолѣтника, збогъ разметана, или изъ другїй важны узрокѣ на далѣ и неопределено време нарeditи. Ова наредба мора се у примѣreno време пре него пунолѣтность настане явно огласити.

в) прѣвомъ пунолѣтностю;

§. 252.

Туторскій судъ, саслушавши мнѣніе тутора и ако є одъ потребе и найближы сродникѣ, може одпустити малолѣтнику,

г) када є данымъ одпуштенїемъ пунолѣтность

правно при-
млѣна;

кой є двадесету годину навршio, остало
добра, и прогласити га пунолѣтнымъ. Ако
є власть допустила малолѣтнику да води
какву трговину или занатъ; то се онъ
тымъ самымъ заѣдно за пунолѣтника
проглашує. Изреченѣ пунолѣтности има
сасвимъ єднако правно дѣйство као до-
исто достигнута пунолѣтность.

§. 253.

Одпустъ тутора наређує судъ у нѣ-
кимъ случаевима званично, у другимъ
када се то запроси.

§. 254.

Званично бытће одпуштенъ туторъ,
ако одправља туторство начиномъ про-
тивнымъ својој дужности; ако се спозна-
да є неспособанъ; или ако се спроћу-
нѣга такове сумнѣ появе, кое бы нѣга
по закону одъ приманя туторства ис-
ключиле быле.

§. 255.

Ако се мати, коя туторство свога
дѣтета води, наново уда; то ће она иста,
или сатуторъ явити туторскомъ суду
да разсуди, да ли јој се продуженѣ ту-
торства допустити има.

§. 256.

Ако є опоручитель или судъ поставio
тутора само на нѣко време; или га є
на какавъ опредѣлѣный случай исклюcio,

бытъе одпуштенъ, како є време то прошло, или опредѣлѣный случай настupio.

§. 257.

Ако бы за време туторства настали такови узроцы, кои бы тутора по закону одъ примана туторства ослободили или исключили; онда онъ у првомъ случаю има право, а у послѣднѣмъ дужность искати одпустъ.

Случаеви
одъ тутора,

§. 258.

Тутору, комъ є туторство наложено, ёръ є за найближега сродника малолѣтника држанъ бью, слободно є, ако бы се доцніє другій ближій и способанъ сродникъ одкріо, овога мѣсто себе предложити, но ближій сродникъ нема никакво право искати, да му другій удалѣніи сродникъ уступи туторство, кое є овой вѣкъ приміо; осимъ ако є пречень бью пре пріявити се.

§. 259.

Мати или братъ, ако су у време, када є постављено туторство, были и сами юшть малолѣтници, поставши једномъ пунолѣтни, могу туторство искати. А и свакомъ сроднику просто є, ако є судъ несродника каквога на туторство позвао, за годину дана за приманъ туторства пріявити се.

или одъ
другій правио
исканога од-
пуста.

§. 260.

Када се малолѣтка удає, зависи одъ рѣшения суда, да ли се старательство супругу уступити има (§. 175).

§. 261.

Увѣти да
се одпусти
туторъ :
а) обычно
добра ;

Туторъ неможе, у правилу, оставити туторство, него само на свршетку туторске године, почемъ є наступникъ нѣговъ управляемъ иманя уредно приміо. Нађе ли пакъ судъ да є то за сигурность особе или иманя нужно, може му га и одма одузети.

§. 262.

б) заключ-
ный рачунъ ;

Туторъ є обvezанъ, найдалъ за два мѣсцеца, пошто є свршено туторство, предати суду свой заключный рачунъ, и ако се нађе да є исправанъ, онда при ма одъ суда свѣдоchanство, да є свое званіе поштено и уредно одправљао. Но свѣдоchanство то не ослобођава га одъ обvezаности, коя бы изъ доцніе одкри венога лукавога дѣлованя произишла.

§. 263.

в) предая
имана.

Када престає туторство, дужностъ є тутора предати иманъ поставшемъ пунолѣтноме или новопоставлѣномъ тутору узъ приемницу, да бы се о томъ предъ судомъ оправдао. Учинѣный по пись иманя, и рачуни одобрени сваке

године, служите за правило у таковомъ предаваню.

§. 264.

Уобщте туторъ одговара само за свою кривицу, а не и за кривицу оны, кои су нѣму подчинѣни. Но ако је зналице намѣстio неспособне особе, нын задржао, или није настояо, да се узрокована одъ нын штета накнади; онда ће онъ и за ову немарность одговарати.

§. 265.

И туторскій судъ, кой је свое званиe на штету малолѣтника занемарio, одговара зато, и ако небы было другiй Спомагаюћа одговорность туторскога суда. средствi наплате, морате штету намирити.

§. 266.

Прилѣжнимъ туторима може судъ изъ запштећены прихода одредити саразмѣрну годишню награду. Но награда та несмѣ нигда прећи петъ одъ сто чистога прихода, нити ће выше одъ четыри тисуће форинтиj на годину износити.

§. 267.

Ако бы иманѣ малолѣтника было тако незнатно, да се мало или ништа годишнѣ запштедити неда, онда се може тутору, кой је иманѣ неумалѣно сачувао, или је малолѣтнику пристойно снабдѣње набавio, дати баремъ на свршетку

Награда тутора:
а) годишня;

б) или када
изступи.

туторства околностима примѣрена на-
града.

§. 268.

Правно
средство тут-
тора за поту-
жити се.

Туторъ, кой мисли да е каквомъ наредбомъ туторскога суда отегоћенъ, треба тужбу найпре да истомъ суду предложи, и само ако бы ова безъ успѣха была, притећи ће къ вышшемъ суду.

§. 269.

II. О ста-
рательству.
Понятіе
старательст-
ва;

Особама, кое немогу саме да около своїй послова настоје, и да своя права саме бране, има судъ, ако отчинска или туторска власть мѣста нема, одредити старателя или настойника.

§. 270.

Случаји
старатель-
ства;

То се догађа: кодъ малолѣтниکа, кои у другој покраини непокретно имање притељавају (§. 225); или кои у особытомъ случају одъ отца или тутора заступани быти немогу; кодъ пунолѣтниکа, кои су у лудило и умослабость упали; кодъ проглашены разметниکа; кодъ нерођени; кадкадъ и кодъ глухо-нѣмы; кодъ одсуствуюћи и осуђени.

§. 271.

а) за ма-
лолѣтне;

У пословима, кои се међу родитељима и малолѣтнимъ дѣтетомъ, или међу туторомъ и малолѣтникомъ догађају, треба судъ замолити, да малолѣтнику особытога старателя именуе.

§. 272.

Ако се међу двама или выше малолѣтници, кои једнога и истога тутора имају, какве парнице догоде, то туторъ овай несмѣ ни једнога одъ тих малолѣтници заступати; него ће судъ замолити, да бы свакомъ понаособъ другога старателя именовао.

§. 273.

За лудога или слабоумна може се држати онай само, кой, пошто се точно испитало његово владанѣ, и саслушани буду одређени на то одъ суда лѣкари, судїйски є за таковога проглашень. А за разметника мора судъ онога прогласити, о комъ є по донешеномъ извѣстію и учинѣномъ о томе испитаню бѣлодано, да свое иманѣ неразсудно размѣће, и себе или свою породицу крој одобѣсне или подъ пагубнимъ увѣтима учинѣне погодбе займа будућай неволи излаже. У оба случаја мора се судїйско изреченѣ явно огласити.

§. 274.

Што се тиче нерођени, одређује се старатель или за потомство уобиште, или за већъ постојајиј утробе плодъ (§. 22). У првомъ случају старатель бринутће се о томъ, да не бы потомство у наслѣдју њему опредѣљено

скраћено было; а у другомъ случаю, да се права јоштъ нерођенога дѣтета сачуваю.

§. 275.

д) за глухонеме;

Глухонеми ако су скупа слабоумни остаю свагда подъ туторствомъ; ако бы пакъ, ступивши у двадесетъ пету годину, были способни да свое послове сами одправљаю, несмѣ имъ се противъ ныюве волѣ старатель поставити; само неће они нигда безъ заступника у суду предстати.

§. 276.

е) за одсуству и неизвестните и непознате участнике у каквомъ послу;

Одређује се старатель одсуствујућима, и участницима у каквомъ послу, кои су суду јоштъ непознати, ако нису ни једнога уреднога заступника оставили, безъ кога права ныова была бы одлаганијемъ опасности изложена, или бы препречено было извршиванје туђиј правâ. Ако је пребывалиште одсуствујућега познато, онда ће му старатель явити стан његовы послова, и о тимъ пословима, ако се друга каква уредба небы учинила, старате се онъ исто, као да су послови каквога малолѣтника.

§. 277.

Ако тко, када се стѣку све потребности закономъ у §. 24 назначене, увиште, да се судијски изрече смрть одсуствујућега, то ће судъ пре свега овомъ

именовати старателя, и позвате га затымъ заказомъ (едиктомъ) расписанымъ на цѣлу годину съ тымъ додаткомъ, да ће судъ, ако онъ за то време непредстане, или на другій начинъ не яви суду да є живъ, изреченъ смрти предузети.

§. 278.

Данъ, у кой є изреченъ смрти свою правну силу задобыло, држи се да є правный данъ смрти одсуствућега; него изреченъ смрти неисключує доказъ, да є одсуствући раніє или доцніє умро, или да є јоште живъ. Ако се ово докаже, онда се съ онимъ, кой є на темелю судїйскога изречења смрти ушао у притежанъ иманја, поступа као съ другимъ поштенымъ притежателемъ.

§. 279.

Злочинцу, кой є осуђенъ на тамницу ж) ва осу-
найтежу или тежку одредите се стара-
тель, ако онъ има иманје, кое бы ду-
жымъ трајањемъ казни опасности изло-
жено было.

§. 280.

Судъ, комъ именованъ тутора при-
стои, одређує, у правилу, подъ истомъ
осторожностю, и по истимъ начелима и
старателя. Но ако се ради о управљању
какве ствари, или каквога посла, кой
Постављавъ
старатель-
ства.

84 Ч. I. Гл. четв. О туторств. и старательств.

спада на друго судиште; то ће ово судиште и старателя именовати.

§. 281.

Узроцы да се тко извади.

Тко има потребна свойства за туторско званіе, може примити и старательство. Исте узроке да се тко извади, и иста преимућствена права, коя има туторство, има и старательство.

§. 282.

Права и обвезданости.

Права и обвезданости старателâ, кои се имаю старати само о управлянию иманя, или зајдно и о особи нызовомъ старавию повѣреной, разсуђую се по прописима, кои су о томъ дани за туторе.

§. 283.

Када престає старательство.

Старательство престає када су свршени послови повѣрени старателю, или када престају узроцы, кои су сметали старательству подложномъ да свое послове одправља. Да ли се лудый или слабоумный опаметio, да ли се воля разметника темельно и стално поправила; разсудите се послѣ точнога испитаня околностій изъ дугога искуства, а у првомъ случаю скупа изъ свѣдоочанствâ лѣкара, одређены судомъ да извиде.

§. 284.

Изнимакъ што се тиче тежакâ (селянкâ).

Особите осторожности о туторству и старательству тежакâ садрже се у политичкимъ законима.

ПОГРЪШКЕ.

Напечатано.	Читай.	§.
или и исходной	и и исходной	125
у годинама	годинама	198
письмо изручити	письмо нъима изручити	206
докази	писма	208
старатель	тutorъ	229
стати	стояти	243
рѣшения	разсуждения	260
и умослабость	или умослабость	270
прилѣплѣно	приударено	297
поштеный	непощтенный	368
нъюву	нѣну	416
захтѣвао	добіо	439
коіой	кою	447
вѣрителю	заложномъ вѣрителю	462
природне	природе	479
на сасобственность	на сасобствености	503
као и сва	као сва	537
законный редъ наслѣдованїя	законно наслѣдованѣ 559, 622, 624, 727 и слѣд.	
узроцы неспособности	узроцы неспособности опоручи- вати 565	
да є изявленѣ послѣднѣ волѣ учинѣно	да се изявленѣ послѣднѣ волѣ учини 569	
установлѣнию	поставлѣнию	607
другимъ	осталимъ	625
злата и сребра	злата или сребра	679
смысао напада	смысао наредбе напада	720
прапрадѣдъ и прапрабаба	прапрадѣдъ и прапрабаба опо- ручителя 731	
супруга	брачнога друга	755
ако небы	ако бы	891
обвезаника	саобвезаника	896
неспада	непада	1051
подвакупъ	поднямъ	1098
или	и	1204
заѣдници	заѣдницу	1234
да є на плаћанѣ неспособанѣ	да бы на плаћанѣ неспособанѣ постао 1365	
нити нити	ни ни	1422
далѣмъ	дужемъ	1457
неизршиванѣмъ	изршиванѣмъ	1459
противустати	противуставити	1483
наложени	положени	1489
и ню	на ню	1501

UB WIEN

+AM235609909

Georg Rautter
Bürgl Buchbinderei
Stadt N° 67 u. 863
1956

